

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1881. Första Kammaren. N:o 12.

Lördagen den 26 Februari, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 18 och 19 innevarande månad.

Upplästes och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga Skrifvelse N:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om antagande af en författning angående offentlighet vid underdomstolarne.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 19 och 22 i denna månad bordlagda Utlåtande N:o 10 a, angående regleringen af utgifterna under riksstatsens Sjette hufvudtitel.

1 punkten.

Herr Wallenberg: Jag kan icke godkänna den svaga motivering, Stats-Utskottet använt för att gendrifva min vördsamma framställning, det Riksdagen måtte bevilja Statsministern en aflöning åtminstone lika hög som den, hvilken är anslagen åt Ministern för utrikes ärendena. Utskottet säger, att "hvad jag anført väl kan anses beaktansvärdt; men då Riksdagen så nyligen bestämt anslagets belopp i enlighet med Kongl. Maj:ts då framställda förslag, har Utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka, att Riksdagen nu skulle på enskild motionärs förslag vidtaga förhöjning i anslaget". Det vill med andra ord säga, att här egentligen är fråga om hvem, som bör göra framställningen, icke om densammas vigt och värde. Jag ber då att få fästa uppmärksamheten på, att det är mera grannlaga af Riksdagen att sjelf göra en sådan framställning, än att, såsom Utskottets tanke synes hafva varit, vänta att den skall komma från Kongl. Maj:t, hvilken, då det gäller hans egna rådgifvare, icke kan vara fullt opartisk,

*Ifrågasatt
höjning af
Statsmini-
sterns aflö-
ning.*

*Ifrågasatt
höjning af
Statsmini-
sterns aflö-
ning.
(Forts.)*

och för hvilken det derföre icke kan vara angenämt att framkomma med ett förslag i det syfte, hvarom här är fråga.

Detta i afseende på sättet. Hvad sjelfva saken angår, vill jag meddela, att Statsministern i Norge har i lön 24,000 kronor förutom bostad och 16,000 kronor i taffelpenningar. Nu är det klart, att om en statsminister skall lefva någorlunda i förhållande till sin samhällställning, så förslå icke för honom ens 24,000 kronor om året. Och sänker man denna siffra, så är det alldeles säkert, att han icke kan lefva uteslutande på en så beskaffad aflöning. Vill man hafva en statsminister för godt pris, då kan man ju gå till väga på samma sätt som t. ex. vid tillsättandet af ordförande i vissa kommunalnämnder, der man nemligen bortauktionerar bestyret till den, som åtager sig detsamma för billigaste pris. Är åter meningen den, att Kongl. Maj:t skall vid besättandet af statsministerns embete hafva att välja på de dertill allra lämpligaste och dugligaste och icke vara hänvisad uteslutande till det fåtal personer, som genom egandet af enskild förmögenhet kunna vara i tillfälle att taga emot platsen utan hänsyn till hvad den gifver i aflöning, så bör man väl också se till, att denna aflöning icke är för knappt tillmätt. Eller vill man verkligen drifva den satsen, att en statsminister gerna må förskaffa sig biförtjenster vid sidan af sin lön, utan att en berättigad anmärkning mot ett sådant förhållande skall kunna framställas? Har han en knapp aflöning sig anvisad och eger han icke ärfd förmögenhet, så är det alldeles klart, att han skall nödgas söka förtjena penningar på annat sätt, hvarigenom hans arbetskrafter blifva splittrade. Och sådant kan inträffa, i fall Riksdagen går till väga på det sätt, som här synes vara Stats-Utskottets mening. Enligt min åsigt bör man se till, att man till denna viktiga plats kan få personer, som verkligen ega kunskaper och förmåga att gagna det allmänna, och att Kongl. Maj:t vid sitt val icke blifver hänvisad uteslutande till dem, som lefva på räntor af ärfd förmögenhet. Det är derföre jag icke kan gilla Stats-Utskottets sätt att gå till väga i denna fråga.

Det synes mig för öfrigt, som om en mängd ledamöter af Riksdagen skulle hysa en stor misstro till våra institutioner. Ty de vilja aldrig ordna hvar sak för sig utan uppskjuta dermed riksdag efter riksdag. Detta är för mig något alldeles oförklarligt. Jag vill ordna den ena frågan efter den andra, i den mån det kan ske utan förorsakande af våldsamma brytningar.

Jag har velat uttala dessa mina åsikter, men ärnar icke begära votering.

Herr Törneblad: Jag skall blott yttra några få ord till bemötande af den föregående talarens anförande.

Denna fråga torde böra ses från två sidor, nemligen dels med hänsyn till sjelfva saken och dess önsklighet och dels med afseende å formen, d. v. s. tidpunkten och sättet för densammas lösning. Hvad sjelfva saken angår, har Stats-Utskottet, såsom dess motivering visar, icke utlätit sig underkännande rörande syftemålet i motionen, utan yttrat, att detsamma kan anses "be-

aktansvärdt". Beträffande åter tidpunkten, kan det med skäl sättas i fråga, huruvida icke Kongl. Maj:ts regering bör sjelf göra framställning i detta ärende. Man kan visserligen säga, att det vore mera grannliga af Riksdagen att opåmint besluta den föreslagna löneförhöjningen. Men å andra sidan torde och grannlagenheten bjuda, att Riksdagen i sådant hänseende icke beviljar vare sig större eller mindre belopp utan att derförinnan veta, huruvida den siffra, vid hvilken man stannar, är den rätta och motsvarar hvad som kan anses lämpligt. På dessa skäl har Utskottet ansett sig icke böra tillstyrka motionen i fråga, allra helst som det i en sådan fråga är af vikt, att full enighet inom representationen är rådande, om man skall på enskild framställning fatta ett afgörande beslut. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

*Ifrågasatt
höjning af
Statsmini-
sterns aflö-
ning.
(Forts.)*

Herr Wallenberg: Att döma af den siste talarens yttrande, skulle bland de osagda motiven för Utskottets afstyrkande utlåtande ligga det skäl, att den af mig föreslagna siffran varit för låg. Jag ber då att få hänvisa till min motion. Der står försigtigtvis framför beloppet inskjutet det lilla ordet "*minst*". Stats-Utskottet var derföre så mycket mer oförhindradt att på min motion bygga ett ordentligt förslag. Af Herr Törnebladhs yttrande tager jag mig emellertid anledning hoppas, att Stats-Utskottet sjelft vid en kommande riksdag tager frågan om hand och då framlägger ett förslag i syfte att förse Statsministern med en hans embete fullt motsvarande aflöning, så att han kan egna hela sin odelade arbetsförmåga åt detsamma utöfning.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad och punkten bifölls.

2 punkten.

Lades till handlingarne.

3—22 punkterna.

Biföllos.

23 punkten.

mom. a.

Biföllos.

mom. b.

Friherre Klinekowström: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Jag har under hela föredragningen af sju hufvudtiteln icke en enda gång hittills begärt ordet, oaktadt många af mina förslag rörande besparingar å åtskilliga utgiftsposter der lidit

*Anslag till
en ny bygg-
nad i Stock-
holm för sta-
tens jernvägs-
trafik.*

Anslag till
en ny bygg-
nad i Stock-
holm för sta-
mens järnvägs-
trafik.
(Forts.)

skeppsbrott. Skälet till denna min tystnad är, att jag ansett det icke löna mödan att upptaga Kammarrens dyrbara tid med några gensagor, då någon utsigt icke förefunnits att vinna framgång för mina framställningar.

Hvad deremot angår det nu föredragna momentet, deri Stats-Utskottet hemställt om beviljande af ett anslag för år 1882 till det betydande beloppet af 200,000 kronor för begynnandet af en påbyggnad och utvidgning af järnvägscentralstationen i hufvudstaden, inträffar dock det märklige undantagsförhållande, att verkligen en reservation mot Stats-Utskottets beslut blifvit afgifven. Det är denna högst märkvärdiga företeelse, som jag icke vill låta passera obegagnad; och jag ber derföre att nu få anföra några skäl, hvarföre jag förenar mig med de ärade reservanterne Herrar Nils Peterson och Liss Olof Larsson, båda ledamöter af Utskottet från Riksdagens Andra Kammare.

De skäl, som Kongl. Maj:t och sedermera Stats-Utskottet anført för bebyggande af ifrågavarande tomter och för hvilka redogöras å sidorna 29—31 i Utskottets betänkande, kan jag för min del icke gilla. Jag tror, att denna högst dyrbara nybyggnad för närvarande är alldeles obehöflig och att dermed skulle kunna anstå ännu i åtskilliga år. Skulle man fästa sig vid hvad Utskottet yttrar, så skulle man lugnt kunna uppskjuta detta byggnadsföretag 10 å 15 år. Utskottet anför nemligen bland skälen för byggnadens nödvändighet *“den ökning af trafiken, som kan påräknas blifva en följd af norra stambanans snart inträffande öppnande för trafik i hela dess utsträckning”*. Mine Herrar, vi hafva på Kammarrens bord hvilande ett förslag om ytterligare utsträckning af norra stambanan till Ångermanelfven. Och om det går igenom, få vi snart ett förslag om banans ytterligare utsträckning till Haparanda. Längre kunna vi lyckligtvis icke komma åt det hållet.

En annan omständighet, som af Utskottet åberopas såsom skäl för anslaget beviljande, är *“den blifvande lokaltrafiken å banan till Värtan”*. Den banan är emellertid icke ännu fullbordad; och om icke alla beräkningar alltför mycket slå fel, kommer den icke heller att blifva särdeles lifligt trafikerad.

Om man betraktar den stora byggnad, som nu finnes vid centralstationen, och jemför den med åtskilliga stationshus i utlandet vid stationer, der 10 till 20 gånger så stor trafik eger rum, kan man icke annat än med förvåning höra, att det icke skulle vara tillräckligt utrymme inom denna centralstations palatslika byggnad. Sådant kan endast förklaras deraf, att byggnaden blifvit upplåten till bostäder för en mängd tjänstemän. Jag är innerligt öfvertygad om, att om det gjordes en grundlig revision inom denna stora byggnad, så skulle man upptäcka många rum och lägenheter, som saklöst kunna begagnas till nya, för sjelfva trafiken erforderliga lokaler i stället för att, såsom nu är förhållandet, användas till bostäder åt tjänstemän. Dessutom finnas på de tomter i kvarteret Svanen, på hvilka nu enligt Utskottets förslag skall anläggas en palatslik byggnad N:o 2 för embetslokaler och bostadslägenheter åt järnvägens tjänstemän, redan sedan äldre

tider uppförda byggnader, hvilka, på sätt af betänkandet inhemtas, rendera årligen inalles 11,246 kronor i hyror, deri inberäknadt hyresvärdet 2,268 kronor för en af Trafikstyrelsen själf för närvarande disponerad lägenhet. Att döma af den årliga hyra, dessa lägenheter lemna, måtte de icke vara så obetydliga, att icke der skulle kunna i deras nu befintliga skick upplåtas bostäder åt flere jernvägstjenstemän. För öfrigt är denna station belägen i ett centrum af hufvudstaden och omgifven af en mängd större hus, hvadan det icke bör vara svårt att för de tjenstemän, hvilka nödvändigt måste bo i närheten af sina tjenstelokaler, i stationens granskap och mot skälig hyra anskaffa lämpliga bostäder.

På grund af de skäl jag redan anfört och till hvilka jag kunde lägga många fler, om jag ej fruktade att allför mycket upptaga Kammarens tid, vågar jag vördsamt anhålla om afslag å de i det föredragna momentet begärda 400,000 kronor, deraf för år 1882 skulle på extra stat anvisas 200,000 kronor.

*Anslag till
en ny bygg-
nad i Stock-
holm för sta-
tens jernvägs-
trafik.
(Forts.)*

Friherre von Essen, Fredrik: Det anslag, som här är i fråga och som är af betydande storlek i jemförelse med de byggnadsanslag, hvilka eljest i år blifvit begärda, har naturligtvis undergått en särdeles noggrann pröfning dels inom regeringen och dels inom Stats-Utskottet, innan förslaget derom godkänts och blifvit för Kamrarne framlagdt. Det har till en början inom regeringen varit föremål för en omsorgsfull utredning; och då man sett huru obenägen regeringen i allmänhet varit att i år begära anslag för nybyggnader, så kan man deraf hafva anledning antaga, att icke någon framställning från regeringen nu skett i sådant syfte, utan att det verkligen varit af behovet påkalladt. Härpå behöfver man nu visserligen icke grunda någon öfvertygelse, men det är dock i alla fall en omständighet, som bör kunna inverka något på frågans bedömande.

Vidare har Stats-Utskottet, om hvilket man ofta i denna Kammare på ett för detsamma understundom obehagligt sätt erkänner, att det alltför mycket hushållar med vissa byggnadsanslag, behandlat saken; och efter en ganska noggrann pröfning hafva dess allra flesta ledamöter funnit det begärda anslaget vara, om icke oundgängligt, dock högst behöfligt. Man har nemligen blifvit öfvertygad om, att trafiken vid Stockholms centralstation icke kan på ett tillfredsställande sätt skötas, derest man icke derstädes anskaffar tjenstelokaler i större utsträckning än hittills, och att det skulle vara en besparing för statsverket att i sammanhang dermed bereda kostnadsfria bostäder åt sådane tjenstemän, hvilka dertill äro berättigade.

Man har fäst sig vid det stora antalet tjenstemän, hvilka för närvarande äro i åtnjutande af en sådan förmån. Detta beror dock i första hand på Riksdagen själf. Riksdagen har nemligen i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t den 28 April 1877 hemställt, att Kongl. Maj:t ville taga denna sak i öfvervägande och derom utfärda erforderliga bestämmelser. Jag har här i min hand Kongl. Maj:ts bref i anledning af denna Riksdagens skrifvelse; och som

Anslag till
en ny bygg-
nad i Stock-
holm för sta-
tens jernvägs-
trafik.
(Forts.)

bostadsfrågan utgör en viktig faktor i byggnadskostnaden, torde det icke vara ur vägen att för Kammaren uppläsa någon del deraf. Det lyder sålunda:

“Sedan Riksdagen uti underdånig skrifvelse af den 28 April 1877 anhållit, det OSS täcktes taga i öfvervägande, om och till hvilken utsträckning tjenstebefattningar vid statens jernvägstrafik borde vara med fördelen af fri bostad, vare sig i statens egna eller förhyrda lokaler förenade, samt derefter såväl i berörda hänseende som i de med denna fråga sammanhängande öfriga omständigheter, i nåder meddela de föreskrifter, WI kunde finna vara för ändamålet tjenliga, samt i dels uti häröfver infordradt, den 17 December 1877 afgifvet, underdånigt utlåtande med förslag i berörda hänseenden till OSS inkommit, dels ock, på dertill genom förnyad nådig remiss den 4 Juni innevarande år gifven anledning, förklarar Eder icke hafva skäl att föreslå några ändringar i eller tillägg till nämnda förslag, hafve WI i nåder låtit detta ärende OSS föredragas och dervid, i fråga om bostad och inqvarteringsersättning för embets- och tjenstemän samt betjente vid statens jernvägstrafik, funnit godt att, med upphäfvande af § 11 i nådiga aflöningsreglementet för embets- och tjenstemän samt betjente vid statens jernvägstrafik den 23 Oktober 1874, i nåder meddela följande bestämmelser att lända till efterrättelse från och med början af år 1881:

Fri bostad vare sig uti Styrelsen för statens jernvägstrafik tillhörig eller uti någon i närheten af Stockholms Centralstation belägen, för ändamålet förhyrd lägenhet, tillkommer chefen för Styrelsen för statens jernvägstrafik samt öfverdirektör i bemälda styrelse.

Enahanda förmån af fri bostad uti jernvägens egna eller i närheten deraf belägna, för ändamålet förhyrda lägenheter må ock, der Styrelsen finner sådant vara för jernvägstrafiken nödvändigt eller fördelaktigt, tillkomma vaktmästare i Styrelsen“ med flera här uppräknade tjenstemän, hvilkas tjenester Kongl. Maj:t ansåg vara af beskaffenhet, att tjenstemännen borde förses med boställslägenheter vid stationen. Dervid kan Riksdagen sålunda icke hafva något att anmärka, utan den har blott att tillse, att dessa tjenstemän få sådana bostäder sig anvisade. Kongl. Maj:ts bref är temligen långt; och jag skall icke besvära Kammaren med att uppläsa det i dess helhet. Jag vill blott i förbigående nämna, att det vidare handlar om, huru stort hyresbelopp hvar och en af dessa tjenstemän skall åtnjuta årligen, intill dess de nya bostäderna fullbordas och af dem kunna tagas i besittning. Dessa hyresbelopp uppgå inalles till 20,100 kronor om året, såsom synes af Utskottets betänkande. Det är väl sant, hvad Friherre Klinkowström nyss anmärkte, att staten har på de angränsande tomtorna inom kvarteret Svanen åtskilliga redan uppförda byggnader till sitt förfogande. Men det är expeditionslokaler, som i första hand äro behöfliga; och nu är förhållandet att, på samma gång som man betalar en dryg hyra för boställslägenheter utom stationen, man också är i saknad af nya expeditionslokaler för den

alltjemt växande trafiken, hvilken inom kort kommer att ytterligare ökas, då banan till Värtan hinner fullbordas. Hvad åter beträffar anmärkningen om trafikens möjliga tillväxt i sammanhang med Norra stambanans utsträckning, kan den väl icke vara allvarligt menad. Det torde väl icke kunna af någon antagas, att denna stambanas fortsättande skall vålla någon nämnvärd ökad trängsel inom Stockholms centralstations expeditionsrum, för så vidt de äro afsedda för persontrafiken.

Anslag till en ny byggnad i Stockholm för statens jernvägs- trafik.
(Forts.)

På grund af dessa skäl tror jag verkligen, att Kammaren skall finna, det Stats-Utskottet icke kunnat göra annat än tillstyrka det af Kongl. Maj:t begärda anslaget beviljande. Att man för fyllande af förevarande behof kunde hänvisa till en reservation å denna hufvudtitel, kan jag icke anse vara lämpligt, ty frågan gäller först att bevilja sjelfva anslaget och Stats-Utskottet har icke heller funnit skäl att tillstyrka något sådant. För öfrigt torde af Stats-Utskottets betänkande tillräckligt tydligt framgå att den föreslagna ombyggnaden är ekonomiskt fördelaktig. Jag anhåller vördsamt om bifall till Utskottets förslag.

Friherre Klinckowström: Med afseende på den siste ärade talarens så kallade upplysningar i frågan, nemligen angående Kongl. Maj:ts nädiga skrifvelse rörande fördelningen af bostadslägenheter åt jernvägstjenstemännen, så är det visserligen sant, att Riksdagen i allmänhet begärt, att Kongl. Maj:t måtte uppgöra så beskaffade föreskrifter att tjena till framtida bruk; men Riksdagen har alldeles icke gillat sjelfva skrifvelsen, emedan den aldrig varit hänskjuten till Riksdagens bepröfvande, och jag är öfvertygad derom, att Riksdagen skulle, om Kongl. Maj:t funnit godt att till Riksdagens godkännande hafva remitterat densamma, innan den utfärdades, ingalunda i alla punkter hafva gillat och godkänt den; ty säkert är, att icke allenast en ytterligare ny utan dertill en ytterst dyrbar byggnad kommer att blifva en följd af den slags fördelning, som kommer att ske enligt denna Kongl. Maj:ts skrifvelse. Men dessutom förekommer en strof, som fullkomligt gillar hvad jag nyss nämnde; der står nemligen, såsom Friherre von Essen riktigt uppgifvit, "för de tjenstemän, som äro behöfliga för dag- och nattexpeditionerna å de olika stationerna, skall inrymmas bostadslägenheter uti Kronans byggnad, så vidt det kan ske, eljest å i närheten belägna enskilda, hyrda lokaler derstädes". Det är såsom jag har sagt. I Kongl. Maj:ts skrifvelse kan man till och med finna stöd derför, att det icke skulle vara nödvändigt att uppföra så dyra lokaler för tjenstemännen, utan de kunna inrymmas, äfven på grund af detta Kongl. bref, uti de mångfaldiga byggnader, som omgifva denna centralstation i Stockholm. Man behöfver blott gå dit för att finna, att der kan det icke vara brist på hyrda lokaler. Jag tror mig veta — åtminstone var så förhållandet för några år tillbaka — att bostadslägenheterna voro så tilltagna för åtskilliga tjenstemän, att de voro i tillfälle att åt enskilda uthyra rum. Men det kan icke vara med god ordning öfverensstämmande, mine Herrar, när man icke har utrymme för expeditionslokaler

Anslag till
en ny bygg-
nad i Stock-
holm för sta-
tens jernvägs-
trafik.
(Forts.)

och dylikt. Om, som jag nyss nämnde, en grundlig och samvetsgrann revision i detta stora palats egde rum, så skall man finna, att man då nog skulle erhålla tillfälle för de nödvändiga expeditionslokalerna; och om en eller annan bostadslägenhet — ty dessa äro tilltagna med sex, åtta och tio rum med mångfaldiga andra härligheter — skulle blifva transporterade till enskilda hus i närheten, så tror jag icke att någon olycka derigenom skedde. Det är icke en obetydlig summa, som denna fråga går lös på. Det är nemligen för 1882 års statsreglering 200,000 kronor, som skulle ätas upp af statens medel eller af den upplåning, som skulle ske för att bestrida dessa statsutgifter; då synes det mig nödvändigare att hushålla med en så stor summa, som för 1882 års statsreglering icke kan behöfvas för detta ändamål. Jag tror mig på dessa skäl böra vidhålla min begäran om afslag på det ifrågasatta anslaget.

Friherre von Essen, Fredrik: Det förvånar mig ingalunda att Friherre Klinckowström icke blef tillfredsstäld genom mina "så kallade upplysningar", ty jag hade icke väntat mig det. Min afsigt var endast att söka bibringa Kammarens flertal min öfvertygelse i saken. Hvad beträffar Friherre Klinckowströms anmärkning i afseende på Kongl. Maj:ts nådiga bref, så är förhållandet det, att detsamma verkligen innehåller: "samt derefter såväl i berörda hänseende, som i de med denna fråga sammanhängande öfriga omständigheter, i nåder meddela de föreskrifter, WI kunde finna vara för ändamålet tjenliga".

Riksdagen har således åt Kongl. Maj:t öfverlemnat att afgöra fördelningen af bostadslägenheterna bland ifrågavarande tjänstemän. Kongl. Maj:t har alltså varit i sin goda rätt. Han har dessutom mycket noga bestämt antalet rum, golfvens yta och storlek. Ingen skulle få "10 rum" såsom Friherre Klinckowström behagade uppgifva. Generaldirektören har 9 rum, öfverdirektören 7 rum och de öfriga 2 & 3 rum o. s. v. De äro i högsta grad noga upptagna, så att hvad det beträffar, har Kongl. Maj:t bestämt gränserna.

Jag vill icke längre uppehålla Kammarens tid utan anhåller fortfarande om bifall till Utskottets hemställan i denna punkt.

Herr Statsrådet Hederstierna: Det kan icke förvåna, att Riksdagens ledamöter med betänksamhet emottagit denna del af Kongl. Maj:ts proposition, som föranleder icke oväsentliga statsutgifter, och det har icke varit utan betänksamhet å min sida, som jag tillstyrkt Kongl. Maj:t att framlägga densamma. Men då man gör sig förvissad om — hvilket för hvar och en af Kammarens ledamöter lätt låter sig göra — att expeditionslokalerna inom centralstationen icke lemna det utrymme, som för trafikens skötande är af nöden, så kan ett utvidgande af desamma ej undvikas eller uppskjutas. Då dessa lokaler enligt sakens natur måste vara belägna på nedre botten, kan denna utvidgning icke låta sig göra inom den nuvarande centralstationsbyggnaden, hvars

hela bottenvåning redan är för ändamålet använd och *icke* såsom här ifrågasatts *till bostäder*. Der äro förutom nödiga lokaler för den afgående och ankommande person- och resgodstrafiken inrymda särskilda lokaler för post- och tullbehandling m. m. och dessa äro så inskränkta, att tjänstemännen, der *icke* kunna utan största svårighet fullgöra sina åligganden. Äfvenledes är den för ilgodsexpeditionen anslagna lokalen så inskränkt, att, såsom Herrarne sjelfva lätt kunna öfvertyga sig om, ett annex af trä måst särskildt uppföras — en anordning, som ju endast kan vara af tillfällig art. Då således nödvändigt är att inom den allra närmaste framtiden öka expeditionslokalernas utrymme, och detta ej kan åstadkommas inom centralstationshuset, så måste en ny byggnad för ändamålet uppföras, ty i de inköpta husen kunna dessa lokaler *icke* inrymmas. Med denna förutsättning återstår naturligtvis att tillse, huruvida det kunde vara skäl att åt den föreslagna byggnaden gifva den storlek, som Kongl. Maj:t föreslagit för att derigenom på samma gång bereda utrymme till de bostäder, hvarmed staten sedan gammalt och ännu mer på grund af det utaf Friherre von Essen upplästa Kongl. brefvet är skyldig att förse vissa tjänstemän. Och då visar det sig, att genom en ökad byggnadskostnad af 100,000 kronor besparas staten en årlig utgift af 20,000 kronor, som nu utbetalas för förhyrda lägenheter.

Anslag till en ny byggnad i Stockholm för statens jernvägs- trafik.
(Forts.)

Det är visserligen sant — såsom Friherre Klinckowström säger, att dylika lokaler kunna i enskilda hus anskaffas, och så sker äfven nu, men det leder till betydligt större utgifter för staten, än om statsverket sjelf anskaffar lokaler i eget hus. Detta har varit anledningen, hvarföre, såsom mig synes med goda skäl, Kongl. Maj:t åskat ett så stort belopp, på det att i det föreslagna huset äfven utrymme för tjänstemännens bostäder skulle kunna beredas.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till detta sammanträdes fortsättande kl. 7 e. m.

Friherre Klinckowström: Då Herr Chefen för Civildepartementet yttrade nyss, att alla lokaler i centralstationens bottenvåning äro upplåtna åt tjänstemännen för tullbehandling och postens expedierande, så skulle det vara rätt intressant att få upplysning, till hvilket af dessa departement restaurationen hör, som upptager ett ganska stort rum å nedra botten. Det tyckes mig, att den skulle kunna förläggas en trappa upp, hvarigenom ett stort utrymme skulle beredas åt tjänstemännen. Vi se Herr Generaltulldirektören här närvarande; han kan måhända upplysa oss, om den tillhör hans departement. Jag vidhåller min begäran om afslag å förevarande punkt.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, upptog Herr Grefven och Talmannen de derunder gjorda yrkanden och framställde enligt dem proposition först på bifall till punkten och sedan på afslag

derå, hvarefter propositionen på bifall till punkten förnyades och förklarades vara med ja besvarad.

*Ifrågasatt
understöd
till en tid-
ning i
Haparanda.*

24 punkten.

Herr Nyström: Ehuru Stats-Utskottet afstyrkt bifall till min motion, vågar jag dock anhålla att få yttra några ord. När man under en tidrymd af närmare 30 år har haft att resa hvarje år ungefär 100 mil i dessa trakter, der endast finska talas af alla med undantag af några ståndspersoner, när man derunder, utan att snart sagdt kunnat vexla några ord på vägsträckor af ända till 25 mil, haft tillfälle att göra reflektioner öfver förhållandena i dessa nordliga bygder, jemförda med förhållandena i öfriga delar af det nordligaste Sverige och landets öfriga befolkning, så har man lätt kommit att tänka på ett och annat och deribland på de undantagsförhållanden, som råda i afseende å den finska befolkningen, jemförda med förhållandena hos den öfriga svenska befolkningen. Jag har så mycket mer kunnat komma att lära känna denna befolkning, som jag under de flesta resor såsom ock vid sammanträden med socknar och byar, der jag haft att behandla frågor angående skiften och afvittringar, varit i tillfälle att taga del af befolkningens hufvudsakliga väl och ve. Jag har på grund af denna kännedom om den finsk-talande befolkningens förhållanden framlagt min motion. Jag skulle hafva önskat, att Stats-Utskottet hade tänkt på densamma kanske litet allvarligare än som nu synes hafva skett, och vid sådant förhållande ber jag få fästa Kammarens uppmärksamhet på frågan, under uttalande af min åsigt, att den icke blott afser att bereda den finsk-talande befolkningen en likställd belägenhet med öfriga Sveriges inbyggare, utan att den äfven är af kanske icke obetydlig politisk betydelse. Stats-Utskottet har afstyrkt motionen, men på följande skäl: "Då, på sätt motionären själf uppgifvit, en tidning, om än af ringa omfång, redan utgifves på finska språket, samt Kongl. Maj:t icke lär sakna medel att, der så af behovet påkallas, på nämnda språk sprida kungörelser och andra meddelanden, om hvilka det kan vara af vikt för den fåtaliga finsk-talande befolkningen i riket att erhålla kännedom, har Utskottet icke kunnat biträda förenämnda framställning, helst derigenom ett slags officiel tidning skulle uppkomma, hvilket icke torde vara behöfligt eller ens önskvärdt".

Jag ber att få något närmare skärskåda dessa skäl. Hvad då först beträffar, att en tidning utgifves i Haparanda med namnet "Riksgränsen", så är väl detta sant, äfvensom att den är öfversatt på finska språket. Jag har här ett exemplar af samma tidning för den 31 December 1880. Den har fyra spalter med temligen grof stil på finska språket och lika lydande på svenska. En tidning, har ock utgifvits på finska språket under namnet "Rajalta" (från gränsen), men den upphörde efter, såsom jag tror, knappt ett halft år. Den kunde icke alls uppehålla sig, emedan prenumeranternas antal var ringa och tidningens omfång alltför knapphändig. Till en början utkom "Riksgränsen" först på sven-

ska; men när befolkningen började der såsom på andra ställen att vilja hafva några notiser om orten och hvad som i riket hände, så blef tidningen satt på både finska och svenska. Men det ville icke gå heller. Då kom stiftets vördade och aktade biskop med anhållan till tidningen, att den skulle försöka utvidga sig på finska språket i och för att befrämja befolkningens upplysning, som man må säga hvad man vill, mera genom tidningar än böcker och utgifna skrifter befordras i dessa nordliga bygder.

Herr biskopen lär, efter hvad af trovärdig person uppgifvits, vändt sig till regeringen med anhållan om understöd och fått afslag; men han fann saken så behjertansvärd, att han af egna medel bidragit till tidningens uppehållande med 250 kronor. Landshöfdingen har lyckats utverka ett belopp af 300 kronor till understöd åt tidningen, för att länskungörelserna måtte kunna deri intagas på finska språket. Om nu dessa understöd, utgörande tillhopa 550 kronor, icke vidare komme att utgå, har utgifvaren af tidningen förklarat, att han måste upphöra med att på något sätt upplysa den finska allmänheten på dess språk om hvad som förekommer.

Jag har på dessa grunder och med den kännedom jag har om den finska befolkningen — att den är värd all uppmärksamhet och fullt jemförlig i seder, arbetsamhet och hushållning med den svensktalande befolkningen — vågat väcka denna motion. Jag nekar icke, att Riksdagen och Regeringen välvilligt ihågkommit denna finska befolkning vid flera tillfällen; men här är nu en sak i fråga, som man icke gjort något för, men för hvilken något borde göras.

Hvad beträffar det andra skälet, eller att Kongl. Maj:t icke lär sakna medel att, om behovet så fordrar, lemna nödigt bidrag i och för spridningen af kungörelser och andra officiella meddelanden på finska språket, så måtte det väl hafva varit någon orsak dertill att Kongl. Maj:t icke kunde bevilja den framställning, som stiftets biskop i säkerligen behjertansvärda ordalag gjorde uti förevarande hänseende; och jag kan icke tro annat än att orsaken var den, att Kongl. Maj:t icke ansåg sig hafva några särskilda medel till disposition för ändamålet. Just af den anledningen har jag velat föreslå Riksdagen att ställa till Kongl. Maj:ts disposition ett mindre anslag.

Vidkommande det af Utskottet anförda skäl, att genom ett bifall till mitt förslag ett slags officiel tidning skulle uppkomma, hvilket icke vore behöfligt eller ens önskvärdt, så tror jag, att Sveriges Riksdag och Regering skulle kunna, utan någon slags antydning eller antagande, att det vore fråga om en officiel tidning, lemna ett par tusen kronor såsom tillökning till det bidrag, som staten redan gifver i ersättning för länskungörelsernas spridning på finska språket.

Man har också sagt, att det icke kan möta något hinder för Kongl. Maj:t att bevilja hvad som fordras för spridning af kungörelser och andra meddelanden åt den *fätaliga* finsktalande befolkningen. Men, mine Herrar! denna befolkning utgör dock en

*Ifrågasatt
understöd
till en tid-
ning i
Haparanda.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
understöd
till en tid-
ning i
Haparanda.
(Forts.)*

femtedel af Norrbottens läns hela folkmängd. Det är 17,000 personer, som äro uteslutande finsktalande, och denna del af befolkningen kan man icke med någon slags påtryckning tvinga att öfvergå från sitt modersmål. Den måste hafva frihet att välja mellan svenska och finska språket, ty endast på detta sätt är det möjligt att behålla densamma. Det vore säkerligen oklokt att genom någon påtryckning vilja få svenska språket in i dessa trakter annat än i den mån det intränger af sig sjelft, ty ett sådant förfarande skulle måhända drifva befolkningen att lemna orten.

Jag tror, att de nu af mig och i motionen anförda skäl hade bort verka till ett annat resultat än det som står att läsa i Utskottets betänkande. Men om dessa icke varit tillräckliga, så tänkte jag, att med de ord, som stå i motionen och hvilka jag med en viss försigtighet ditsatte — att nemligen den finska press, som utspredes öfver svenska gränsen, är ofta icke *lämplig* för Sveriges invånare — att med de orden, säger jag, Utskottet skulle lätt begripa hvad som kunde läsas mellan raderna. Jag hoppas och är förvissad om att denna Kammare åtminstone gör det. Det kan icke vara likgiltigt och icke verka för framtiden till ordnade förhållanden, att den finsk-talande befolkningen, genom att den icke har något tidningsorgan på sitt språk, tvingas att taga sin lektyr från finska sidan, hufvudsakligen ifrån Uleåborg och Vasa. Vi torde alla känna, att det pågår en ganska stark fennomanisk rörelse i Finland och att der på allt sätt framhålles, att svenska språket bör utträngas af finskan. Bevis härför är ibland annat hvad som står att läsa i tidningen "Fria Ordet" för den 8 dennes och lyder sålunda: »*Svenskhet*. Från Alastaro skrifves till U. S. En af socknens mest framstående medlemmar hade föreslagit, att till socknens läsesal äfven en finsksinnad svenskspråkig tidning skulle anskaffas. Detta anser korrespondenten mycket vådligt, af det skäl att finnarne, som bidraga till läsesalens bekostande, skulle ej allenast upphöra med sina bidrag, utan äfven få en evig afsky för hela inrättningen, hvadan förslaget skulle innebära ett dräpslag för densamma". Efter hvad jag har mig bekant från fullt tillförlitliga personer, är det mer än 100 tidningar, som spridas öfver gränsen; och de äro allt annat än välvilligt stämda mot Sverige, hvilket synes deraf att uti en del förekommit sådana yttranden, som att det kunde komma i fråga att möjligen finska språket kunde böra intränga och gränsen flyttas till Kalix elf, der finska fordom talats. Jag tror derföre, att man bör söka stämma vattnet hellre i bäcken än i ån och se till, att man i tid undanrödjer alla anledningar till förvecklingar, på det att det icke må komma derhän, som det kom i vårt södra grannrike för några tiotal år sedan. Jag vill icke säga, att det för närvarande är någon fara å färde, ty denna befolkning är klok och förständig och håller sig till gamla Sverige, men hvad som inom några tiotal af år kan hända, det lär ingen så noga veta. Jag anser också att det är godt, att man arbetar och sträfvar för att få ett ordnad försvar till lands och sjös, men det är äfven nödvändigt att man tillser, att alla anledningar till förvecklingar undvikas i tid.

Jag ber Kammaren förlåta, att jag tagit till ordet i denna, som det synes, föga betydande sak. Men för mig är den icke så obetydlig, och det vore väl, om jag finge något understöd i denna Kammare. Jag ber slutligen att få framställa yrkande om bifall till motionen med den förändring att, i stället för att de här afsedda 2000 kronor skulle ställas till Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes förfogande, denna summa måtte ställas till Kongl. Maj:ts förfogande.

*Ifrågasatt
understöd
för en tid-
ning i
Haparanda.
(Forts.)*

Herr Widén: Då den ifrågavarande motionen går i den riktning, att den åsyftar ett närmare samband mellan den svenska och den finska befolkningen uppe i Norden vid Muonio och Torneå elfvar, är det lätt begripligt, att den måste ega mina sympatier. Då jag likväl icke inom Utskottet kunnat understödja motionen, utan stannat vid det slut, hvartill Utskottet kommit, ber jag att få nämna några ord till förklaring häröfver.

Förhållandet är att, då den lilla gruppen af finnar, utgörande omkring 17,000 människor, vid sista fredsslutet med Ryssland stannade under svenska väldet, så var denna finska del helt och hållet likställd med den svenska i afseende på ecklesiastika och civila inrättningar, så att der icke förekom något särskildt att åtgöra från svenskt håll eller af den svenska regeringen. Först senare, fram på 1830-talet, då nya inrättningar och kulturmedel infördes i Sverige, blef det mera nödvändigt att tänka på några särskilda åtgärders vidtagande för den svensk-finska befolkningen. En särskild lärareplats inrättades vid läroverket i Haparanda med den fördran på nämnde lärare, att han skulle kunna finska språket och vara tolk, så att det blefve möjligt för finska ynglingar att bevista läroverket. Senare hafva ännu flera åtgärder blifvit vidtagna i samma riktning, att nemligen öppna tillträde för den finska befolkningen till den svenska kulturen och göra det möjligt för denna befolkning att följa med svenska folket i den utveckling, uti hvilken det är efter år fortskridit. Jag vill erinra om att enligt Kongl. brefven den 6 November 1874, den 25 September 1874 och den 19 April 1875 inrättades seminarium i Haparanda för bildande af småskolelärare och lärarinnor och anslogos medel till stipendier å 200 kronor per elev för året, hvarförutom medel beviljades dels till löner åt lärare och lärarinnor och dels till skolbyggnader och materiel. Vidare hafva af allmänna medel bekostats utgifning af följande skrifter i och för den finska befolkningen, nemligen: Katekes på finska och svenska språket, biblisk historia på finska språket ensamt, psalmbok på finska, Starbäcks och Odhners historiska berättelser på finska, Erslevs mindre geografi på finska samt folkskolestadgan och kommunalförfattningarne likaledes på finska. Vidare är att märka, att vid seminarium i Haparanda utdelas årligen till hvarje utgående elev Almans svensk-finska och finsk-svenska lexikon såsom premium, hvarjemte räknabok och geometri af Bonstorf samt språklära och läsebok af Lemkele hållas tillhanda. Slutligen vill jag nämna, att bibeln finnes af gammalt på finska språket.

*Ifrågasatt
understöd
till en tid-
ning i
Haparanda.
(Forts.)*

Med denna förteckning har jag velat visa, att det svenska folket icke har varit likgiltigt för den finska befolkningens odling och vård; men det hindrar icke att ännu ytterligare åtgärder kunna behöfva vidtagas och en åtgärd, sådan som den af motionären föreslagna, anser jag icke olämplig, att nemligen en tidning skulle utgifvas, som hade dels finsk och dels svensk text. Detta skulle hafva den nytta med sig, att den finska befolkningen finge del af hvad som passerade i det svenska fäderneslandet och hvad den hade att iakttaga derinne samt på samma gång erhöle hjälpmedel till att lära sig sjelf det svenska språket.

Men en annan fråga är, huruvida en sådan tidning borde underhållas af allmänna medel, som af Riksdagen skulle anslås. I denna del kan jag icke följa med motionären, utan har jag måst omfatta Utskottets mening. Det kunde måhända hafva betänkliga följder att här följa motionären. Utskottet har nemligen ganska riktigt påpekat, att det skulle vara att göra denna tidning till en statstidning. Men hvilka, minst sagdt, obehagliga åtgärders vidtagande kunde icke blifva oundvikliga, om det inträffade, hvad visst icke må räknas till det omöjliga, att den redaktör, som finge uppdraget att utgifva tidningen, icke alltid förmådde att yttra sig på sådant sätt, att svenska Regeringen och Riksdagen ville stå för hvad deri förekomme. Helt visst har man sålunda att föredraga Utskottets förslag, då det hänvisat derpå, att Kongl. Maj:t, der det finnes lämpligt och nyttigt, kan, utan Riksdagens mellankomst, omedelbart komma till hjälp. Och jag anser att Utskottet hittat den rätta vägen, så mycket mera som, efter hvad jag fått veta, denna redan blifvit begagnad till understöd för den lilla tidning, som i motionärens syfte utgifves i Haparanda, nemligen "Riksgränsen". Jag anhåller alltså, att Kammaren behagade bifalla Utskottets utlåtande.

Herr Wallenberg: För min del anser jag, att denna fråga blifvit allt för ledigt behandlad af Stats-Utskottet och att den hade förtjänat större uppmärksamhet. Det är en stor skillnad mellan att utgifva en officiel tidning och att bidraga till uppehållande af en tidning vid en gräns, der oliktalande befolkningar finnas. Statsmakterna hafva redan förut vidtagit andra åtgärder ur samma synpunkt och derföre tror jag, att detta lilla anslag bort kunna beviljas för det goda ändamålet att upplysa den finsktalande befolkningen om hvad som händer och sker.

Herr Törneblad: Då frågan blifvit af flera talare behandlad, torde det få tillåtas mig att säga några ord om densamma. Jag tror, att det är af vikt att skilja mellan syftet och medlet för dess vinnande. Syftet är att knyta den finska befolkningen vid den svenska och dess intressen; men är det af motionären föreslagna medlet lämpligt dertill? Det har Utskottet ansett vara tvifvelaktigt, ty att skapa en officiel tidning har sina vanskligheter, i synnerhet då Kongl. Maj:t eller dess Befallningshafvande dervid måste komma att utöfva censur; och det skulle

hafva ännu större vanskligheter i detta fall, då en officiell tidning skulle utgifvas i syfte att succisera. Ett sådant företag skulle alltid uppfattas såsom en mission för att utöfva propaganda och skulle just framkalla hvad man vill undvika.

*Ifrågasatt
understöd
till en tid-
ning i
Haparanda.
(Forts.)*

Herr Nyström: Hvad jag anat, har, efter hvad som här yttrats, nu blifvit klart, att nemligen sjelfva hufvudskälet för afslaget skulle ligga deri att det blefve en slags officiell tidning. För min del tror jag, att ett understöd af ett par tusen kronor åt hvilken tidning som helst icke kan anses hafva en sådan betydelse, att derigenom en officiell tidning kunde anses hafva uppkommit. Det är, såsom jag i motionen anført, endast för länskungörelsernas spridning och för folkupplysningens befrämjande, som jag yrkat att tidningen måtte få ett högre anslag än hvad Kongl. Maj:ts Befallningshafvande utverkat, nemligen 300 kronor som skola betalas för sjelfva tryckningen af länskungörelserna på finska språket. Jag ber att få upprepa, att om Herr biskopens understöd går bort, så kan tidningen icke fortfara att utgifvas på finska. Man är icke så rädd för att hafva tidningar understödda för andra ändamål. Vi hafva beviljat anslag till tidningen "Polisunderrättelser" och man kan ju säga att på indirekt sätt Posttidningen har anslag, då den är den officiella tidningen; hvarför utom alla tidningar, som trycka för statens räkning, kunna anses åtnjuta statsunderstöd. Hvarföre skulle man då icke kunna tillägga ytterligare ett litet belopp för att tillgodose denna nordliga befolkning och icke tvinga den att taga sin lektyr från Finland?

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att derunder yrkats dels bifall till punkten, dels ock af Herr *Nyström*, att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, skulle bifalla den i ämnet väckta motionen med den ändring, att det ifrågasatta anslaget skulle ställas till Kongl. Maj:ts i stället för till Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes disposition; hvarefter propositioner gjordes på dessa yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till punkten vara med öfvervägande ja besvarad.

25:te punkten.

Lades till handlingarne.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Banko-Utskottets den 18 och 22 innevarande Februari bordlagda memorial N:o 3, i fråga om användandet af Riksbankens vinst för 1880.

1:sta punkten.

Herr Wallenberg: I afseende å denna fråga har Banko-Utskottet sökt att inskjuta en princip, som skulle för alltid vara

*Användan-
det af Riks-
bankens vinst
för 1880.*

*Användan-
det af Riks-
bankens vinst
för 1880.
(Forts.)*

antagen af Riksdagen och som skulle gå ut derpå, att Riksbanken "för sin jemna utveckling", såsom det heter i betänkandet, alltid skulle behålla hvarje års halfva nettobehållning af bankrörelsen.

Jag för min del känner icke, att Riksdagen fattat något sådant principbetänkande, utan tror, att Riksdagen är i sin goda rätt att vid hvarje riksmöte taga denna fråga under ompröfning alldeles som hvarje annan bolagsstämma har rätt att se efter, huru det industriella företag, hvaröfver bolaget förfogar, skötes, och huru dess vinst skall användas. Det fins icke heller något skäl angifvet af Banko-Utskottet för upprätthållandet af en så beskaffad princip, som ofvan blifvit nämnd. Jag kan för min del i detta tillvägagående blott genomskåda en dunkel tanke derom, att Riksbanken framdeles, genom att derstädes oupphörligen hopa million på million, skall blifva allena bjudande och befällande öfver hela den svenska penningemarknaden, men jag ber att få fästa Herr Talmannens uppmärksamhet på, att på detta sätt går det alldeles för långsamt; ty det ändamålet kan icke rimligtvis vinnas derigenom att man låter Riksbanken årligen behålla halfva vinsten, utan derigenom att man subskriberade ett visst antal millioner till förstärkande af Riksbankens grundfond. Nu har under de senare åren $1\frac{1}{4}$ million kronor i rundt tal årligen blifvit lagda till grundfonden, eller ungefär hälften af vinsten, såsom Utskottet sagt. Om man nu ser till saken, och om syftet härmed är, att Riksbanken bör blifva den enda banken och slå under sig större delen af all bankrörelse, så måste först de enskilda bankerna ersättas. Riksbankens affärsverksamhet omfattar ett debet och kredit af 113 millioner och de enskilda bankernas af 345 millioner kronor. För att nu ersätta de sistnämndas rörelse, måste naturligen af Riksbankens vinst anskaffas lika mycket kapital, som de enskilda bankerna hafva i sina egna fonder, eller 58,000,000 i grundfonderna och 13,700,000 i reservfonderna, således tillsammans 71,700,000 kronor. På det sätt, Utskottet föreslagit att gå till väga, går det åt 57 år att åstadkomma den tillräckliga fonden för att ersätta de enskilda bankerna. Då vill jag till Herr Talmannens bedömande hänskjuta, huruvida icke, när man ser, att en annan statens egendom, jernvägarne, går med förlust så till vida att de icke gifva den afkastning, som erfordras för att betala räntor och amortering å de för jernvägsbyggnaderna upptagna statslån, och tillika ser det progressiva i dessa jernvägars utveckling, det vore skäl att använda en del af Riksbankens vinst för att bidraga till denna ränteutgift, hvarigenom man kunde hoppas att inom en icke så aflägsen tidpunkt få öfverskott på jernvägarne, och då kunde vinsten behållas för Riksbankens ändamål; men att nu, då vi skatta till jernvägslånens annuiteter, och då man vill att vi skola skatta för att samla till Statskontorets grundfond, lemna en sådan i Riksbanken hopad tillgång, som den ifrågavarande, obegagnad, är en kapital misshushållning.

Jag vill se Riksbanken ur en annan synpunkt, eller att den skall blifva stor och lyckobringande för land och rike. Sträfvat man på allvar till det målet, då bör man tänka på i tid att Riks-

banken ställes under båda statsmakterna, ty annars uppväxer den till en politisk institution. Det är denna fråga, som af majoriteten ständigt skjutits åt sidan. Det är dessutom känt, att Riksbanken främjar företrädesvis utlåning mot borgen, och jag kan icke se, att detta är lyckligt för landets ekonomiska ställning, att detta lånesystem, som varit på återgång på 10 å 15 år, nu, genom Riksbankens sträfvanden, börjar florera.

Nu föreslår en motionär, att ett afdelningskontor af Riksbanken skall förläggas i en stad, med knappt 5,000 invånare, der förut finnas två bankkontor. Detta är väl icke ändamålsenligt.

Jag ser icke hvarför man skall hopa så stora summor i Riksbanken, då dess fonder äro mer än betryggande för bankens rörelse, och då det är känt, att Riksbanken, såsom ständig lånesökande i allmänna marknaden, mycket väl kan när som helst erhålla en eller annan million, när den så åstundar.

Man torde behöfva gå till ett annat land för att se, huru man der behandlar precis samma ärende, och hellre än gerna vänder jag mig då till Norge, der man kan få tillfredsställande exempel i saken. Norges bank är, såsom Herr Talmannen torde erinra sig, en aktiebank, således med tillskjuten grundfond, uppgående till 12,509,000 kronor, deraf 4,182,000 kronor tillhöra staten, och på dessa tager staten hvarje år sin hela utdelning, alldeles precis som de andra bankdelegarne. Der låter staten icke ackumulera hälften af vinsten uti banken och pålägga skatt för ett syfte, som man icke har klart för sig, utan der användes vinsten för statens behof. Man får därför icke tro, att man satt Norges bank på några styltor, utan den är i förhållande till sin rörelse lika solid som Sveriges Riksbank. Om man ser huru norska bankens reservfond förhöjts, från år 1876, 4,228,000 kronor, till 1877, 4,490,000 kronor, 1878 4,562,000 kronor, 1879 4,701,000 kronor och 1880 4,880,000 kronor, så har denna förhöjning skett med omkring 200,000 kronor om året.

Om man också nu skulle af Riksbankens vinst taga ytterligare en million kronor utöfver hvad Utskottet föreslagit, för att öfverlemnas till Statskontoret, blefve ändå 300,000 kronor af Riksbankens vinst öfver, till förstärkande af bankens reserverade medel, och detta vore fullt tillräckligt. Den vinst, som intjenats under år 1880, utlemnas först under år 1882 i fyra qvartal och ligger således i Riksbanken hela denna tid. Man kan hoppas, att Riksbanken genom sin verksamhet intjenar lika mycket i år, som under det förflutna året, således omkring 2½ millioner kronor.

Jag har icke kunnat neka mig nöjet att fästa uppmärksamheten på det orimliga i en sådan statshushållningsprincip, att samtidigt dermed, att vi skatta till räntor på statens skuld och till rörelsekapital åt Statskontoret, vi skola ackumulera millioner i Riksbanken, hvilket icke behöfves. Jag ämnar icke besvära Kammararen med någon votering i ämnet, jag har endast velat deri uttala mina åsikter.

Användan-
det af Riks-
bankens vinst
för 1880.
(Forts.)

Herr Ekman, Johan Jakob: Den, som erinrar sig de heta strider, som jemväl efter den nuvarande representationens införande egde rum rörande fördelningen af Riksbankens vinst, och hurusom i början denna Kammare, som alltid ville åt statsverket bibehålla det större beloppet, afgick med seger, men allt sedan 1871, då gemensamma voteringar härom egt rum, dragit det kortaste strået, den skall icke kunna annat än glädja sig åt, att Kamrarne nu synas hafva kommit till en öfverenskommelse beträffande denna fördelning och mötas, så att säga, på halfva vägen. Jag medgifver, att denna fördelning kan synas godtycklig, men hvarje fördelning måste blifva godtycklig, då man icke kan med bestämdhet afgöra, hvar medlen komma till den största nyttan och hvar de bäst behöfvas; och just under sådana förhållanden synes mig att man handlar rättast, då man gifver hälften deraf åt hvardera af de båda delegarne. Ville man inom Utskottet söka att tillvinna statsverket större del af bankovinsten, skulle ett dylikt försök troligen mötas med ett annat i motsatt riktning; och på grund af den erfarenhet, man har, kan man icke betvifla slutliga utgången. Kongl. Maj:t har icke heller begärt mer än hälften af bankens vinst, och då denna utgör något mer än hvad Kongl. Maj:t vid afgifvande af sin nådiga proposition förestälde Sig, skulle den del, som enligt Utskottets förslag komme att till statsverket aflemnas, uppgå till något mer än 1,200,000 kronor.

Den ärade motionären har i sin motion och äfven nu i Kamraren framställt åtskilliga funderingar rörande det lämpligaste hushållningssystem för Riksbanken samt derpå grundade spörsmål. Utskottet har icke ansett sig behöfva ingå i pröfning af dessa, men det torde tillåtas mig att besvara ett af dem, hvarigenom äfven de andra torde kunna anses besvarade. Motionären säger: skulle detta, nemligen behovet af bibehållande utaf 50 procent af vinsten, "icke af Banko-Utskottet kunna visas, så kanske man kunde få upplysning om, för hvilket ändamål millioner kronor, utöfver bankrörelsens behof, hopas i Riksbanken".

Jag ber att härpå få svara, att jag icke tror att det finnes någon bank, som skiljer sig från eller delar ut hela sin vinst, utan reserverar större eller mindre del deraf för framtida och oförutsedda behof. Riksbanken handlar sålunda på samma sätt, som andra banker, eller att den af sin vinst utdelar en del och behåller en del. Om nu Riksbanken behåller större del än andra banker, synes mig detta icke kunna klandras, då Riksbankens principaler icke önska större utdelning eller anse, att statsverket behöfver mera. Icke tror jag heller, att man har skäl att anmärka på en sådan anordning med de allt mer ökade anspråk, som numera ställas på Riksbanken, och den ökade betydelse, gent emot öfriga penninginstitutioner i landet, som Riksbanken synes mer och mer komma att intaga. Särskildt tror jag, att de enskilda bankernas målsmän icke borde härmed vara missnöjda, om de ville erinra sig, det betydliga handtag, som Riksbanken lemnade dem och andra banker under krisen 1878—1879, uppgående inalles till inemot 6½ millioner kronor, och som icke kunnat

ega rum, om banken afhändt sig större del af sina vinstmedel; men det händer så ofta, att minnet är något dåligt och ödmäksamheten slapp, då det gäller att erinra sig vunna fördelar.

Användandet af Riksbankens vinst för 1880.
(Forts.)

Jag yrkar bifall till den föredragna punkten.

Herr Björnstjerna: Om jag icke redan förut varit öfvertygad om rigtigheten af det förslag, motionären här framställt, så skulle jag blifvit det, sedan jag genomläst Utskottets motiv och hört dess ordförande yttra sig. Så vidt jag kan finna, har hvarken i Utskottets betänkande eller i hans anförande något behof af en tillökning i bankens fonder blifvit framhållet, endast att det blifvit ett bruk att lägga hälften af bankens vinst till dess fond, och att detta bör fortfaara.

Det står här i motiveringen till Utskottets hemställan, att det är af vikt "för Kongl. Maj:t att vid framläggande af proposition om statsverkets tillgångar och behof kunna med någorlunda säkerhet beräkna beloppet af det tillskott, som från Riksbanken kan till statsverket öfverlemnas". För min del föreställer jag mig, att regeringen har mycket svårare att få statsregleringen att gå i hop med blott halfva bankovinsten, än när större delen af densamma kan påräknas, och något så besynnerligt som att, när staten behöfver förstärka en af sina fonder och derför ifrågasättes att ålägga landet en särskild bevillningsskatt, man då icke hellre tager sådana medel, som finnas till hands och som man vill ackumulera, kan jag icke vara med om.

Det är ju icke fråga om att förslösa dessa medel, utan att öfverflytta dem till statsverkets grundfond, för hvars förstärkande man annars måste upplåna medel eller underkasta landet en särskild beskattning. För dem, som hålla mycket på att denna tilläggsbevillning skall fortfaara för nästa år, kan det vara en tröst att veta, att som statsverket behöfver mycket mer än en million till sin grundfond, så kan tilläggsbevillningen utgå ändå, afven om grundfonden skulle få ytterligare en million af bankovinsten. Det torde vara skäl att af tillgängliga medel förstärka denna fond, så att icke tilläggsbevillningen blir nödvändig för det ändamålet i flera följande år, ty då får man måhända höra Bevillnings-Utskottet anföra samma skäl, som Banko-Utskottet här framställt, eller att det gått så i några år och derföre bör det fortfaara.

Efter den utgång frågan emellertid fått i Andra Kammaren yrkar jag icke något, men har måst höja min röst mot det slut, hvartill Utskottet kommit.

Herr Wallenberg: Banko-Utskottets ärade ordförande har gjort sig skyldig till ett gyckel med siffror, som jag icke kan lemna alldeles oanmärkt. Han sade, att man icke skall utdela bankens hela vinst. Det har icke någon föreslagit, icke jag åtminstone; och som man icke bör utdela *hela* vinsten, ligga likväl många siffror deremellan och hälften. Långt innan han var riksdagsman, stridde jag för Riksbankens förstärkande genom banko-

Användan-
det af Riks-
bankens vinst
för 1880.
(Forts.)

vinstens bibehållande, och icke utan framgång. Då behöfde Riksbanken denna vinst, hvilket nu icke är fallet.

Den ärade talaren har behagat yttra, att ökade anspråk ställas på Riksbanken och om ett handtag på sex och en half millioner, som den skulle hafva lemnat de enskilda bankerna. Om det var för att de enskilda bankerna skulle draga in sina femkrone-sedlar, så kan jag icke säga annat än, att det var ett "godt handtag" — men för Riksbanken. Herrarne känna mycket väl, hurusom man icke är säker på att få till något belåningsvärde uti Rikets bank belåna en svenska statens obligation. Det finnes icke något papper i landet, hvarpå jag kan säga, att jag är säker att få lån i Riksbanken. Allt är godtycklighet eller politik, men Riksbanken är icke någon statsbank, som söker betrygga den allmänna ställningen.

Jag tillåter mig att klandra bankens principaler, som förfara på ett olämpligt sätt emot de skattdragande, ty för hvarje million, som hopas i Riksbanken, tages lika mycket ur de skattdragandes fickor. Vi öka bankens reservfond med $1\frac{1}{4}$ millioner kronor årligen, under det man ökar Norges banks reservfond med endast 200,000 kronor. Jag skall gerna vara med om att till reserverade medel hvarje år lägga 200,000 å 250,000 kronor, men att dit lägga mer än en million kronor, för att till motsvarande belopp öka skatterna, deremot har jag velat göra en insaga.

Herr Ekman, Johan Jakob: Jag kan förundra mig öfver, att den siste ärade talaren kunde föreställa sig, att jag med min uppgift om det handtag, som Riksbanken 1878 och 1879 lemnade åtskilliga penninginstitutioner här i landet, menade det så kallade vexlingsförskott, som de enskilda bankerna erhöello på grund af indragningen af femkrone-sedlarne. Jag kallar icke detta ett handtag, ehuru det *blef* en fördel för de enskilda bankerna, i synnerhet till följd af det sätt, hvarpå de använde detta förskott, då de icke utgäfvo Riksbankens femkrone-sedlar, utan genast efter erhållande af desamma utvexlade dem i Riksbanken mot stora sedlar, hvarigenom stor brist på förstnämnda bytesmedel uppstod, och den allmänna rörelsen blef i väsentlig mån lidande.

Till hvad jag nu särskildt anført har jag föranledts af den föregående talarens yttrande.

Med det "handtag", jag nämnde, menade jag helt enkelt den fördel i form af lån och vexeldiskontering i Riksbanken, som nämnda banker och andra penninginstitutioner erhöello åren 1878 och 1879, och hvilken icke kunnat lemnas dem, om icke Riksbanken haft ett betydligt öfverskott. Jag tror att detta *var* en fördel både för Riksbanken och de öfriga bankerna och som borde erkännas af dem, som blefvo delaktiga af det betydliga belopp, som härtill användes. Jag har här en specifik förteckning på de banker, som kommo i åtnjutande af dessa lån, jemte det belopp som hvardera af dem erhöell, men offentligen kan jag ej meddela densamma.

Herr Wallenberg: Jag är mycket glad öfver att Herr Ekman icke anser vaxlingsförskottet för något "handtag åt de enskilda bankerna".

Användandet af Riksbankens vinst för 1880.
(Forts.)

Hvad åter vexeldiskonteringen beträffar, och då det kan hända, att någon i Kammaren kunde tyda Herr Ekmans yttrande derhän, att äfven den bank, jag har äran förestå, skulle fått något "handtag af Riksbanken", så ber jag få säga, att då Stockholms enskilda bank tilläts rediskontera i Riksbanken den 28 Februari 1879, var faran öfver.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad och punkten bifölls.

2:dra punkten.

Bifölls.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Bevillnings-Utskottets den 19 och 22 i denna månad bordlagda Betänkande N:o 1, angående allmänna bevillningen.

1:sta punkten.

Ändring i 4 §
Bevillningsstadgan.

Herr Nyström: Jag ber att få yttra några ord i afsigt att få det nu föredragna mom. b ändradt så, att dess föreskrifter komma att öfverensstämma med stadgandet i 2 § af Bevillningsstadgan. I sistnämnda paragraf står att *egaren* skall erlägga fastighetsbevillning, och här förekommer, att den, som innehar under viss tid afsöndrad lägenhet, skall äsättas sådan bevillning, en föreskrift som strider mot bestämmelsen i 2 §. Följden af att detta moment antages oförändradt blir, att tusentals innehafvare af på viss tid afsöndrad jord blifva af berednings-, taxerings- och pröfnings-komitén äsatta fastighetsbevillning, oaktadt de icke äro egare af jorden. De, som icke besvara sig öfver sådana beslut, få naturligtvis tåligt lida och betala. De deremot, som besvara sig, kunna få ändring. Till bevis att så redan skett, vill jag återopa ett utslag, som jag har med mig och hvilket lyder sålunda:

"Kongl. Maj:ts och Rikets Kammarrätts *Utslag* på de besvär Carl A. Jakobsson anført öfver den af 1879 års taxeringskomité för Neder-Luleå socken vidtagna, af Norrbottens pröfningskomité utan rättelse lemnade åtgärd att påföra klaganden, som innehade en från hemmanet N:o 19 Ersnäs $\frac{1}{8}$ mantal på femtio år afsöndrad lägenhet af 11,2 kvadratreys rymd, fastighetsbevillning för nämnda lägenhet med 6 öre; öfver hvilka besvär Kronofogden J. O. Curtelius sig yttrat och Konungens Befallningshafvande i länet utlåtande meddelat; gifvet i Stockholm den 17 November 1880. Kongl. Kammarrätten har förehaft detta mål; och som, jemlikt 2:dra § Bevillningsstadgan den 18 Augusti 1876, fastighetsbevill-

Ändring i 4 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

ning skall af egaren erläggas, men klaganden till ifrågavarande jordlägenhet endast innehar besittningsrätt på viss tid, finner Kongl. Kammarrätten, enär vid sådant förhållande den för lägenheten belöpande eganderättsbevillningen icke bort klaganden påföras, skäligen befria klaganden från öfverklagade fastighetsbevillningen, 6 öre, hvilka, derest de blifvit af klaganden betalda, klaganden eger att på anmälan kostnadsfritt återbekomma.“

Jag yrkar derföre, och då det är högst nödvändigt att vid fastställandet af grunderna för bevillnings utgörande eftersträfvat den största möjliga tydlighet, att den föredragna punkten så ändras, att orden „under viss tid“ uteslutas, och frågan för sådant ändamål till Utskottet återremitteras.

Friherre Barnekow: Vid afsöndring af lägenhet från viss fastighet kan tillgå på två sätt, antingen så att afsöndringen sker för alltid eller på viss tid. Nu har gjorts den anmärkningen, att genom antagande af Utskottets förslag skulle de, som hafva en på viss tid afsöndrad lägenhet, komma att betala fastighetsbevillning på samma sätt som den, hvilken eger för alltid afsöndrad jord, men här är frågan om afsättande af värde på de olika afsöndringarne och ej erläggande af bevillning. Då en lägenhet är afsöndrad från en annan fastighet, betalas derför en viss afgift, som man ansett utgöra ersättning för grundränta, indelningsverk och mera sådant, men icke för fastighetsbevillningen. På denna grund har Utskottet upptagit såväl den för alltid som den för viss tid afsöndrade jorden under samma kategori. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr Nyström: Jag kan icke tro, att vi nu kunna jäfva Kammarrättens åsigt i denna fråga, och då ärendet i alla händelser behöfver återremitteras till Utskottet, på det att det måtte grundligt och efter tagen kännedom af det utaf mig nyss upplästa utslag, hvilket nyligen fallit, fatta beslut i ämnet, fortsätter jag mitt yrkande om återremiss. Samma yrkande kommer att göras afven i Andra Kammaren.

Sedan öfverläggningen förklarats härnad slutad, upptog Herr Grefven och Talmannen de derunder gjorda yrkanden och framstälde enligt dem proposition, först på bifall till punkten och sedan på punktens återremitterande; hvarefter propositionen på bifall till punkten förnyades och af Herr Grefven och Talmannen förklarades vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr Nyström begärde votering, i följd hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller 1:sta punkten i Bevillnings-Utskottet Betänkande N:o 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, återförvisas punkten.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—78.

Nej—23.

2 punkten.

*Ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.*

Herr De Maré: Med lika mycken glädje, som jag såg det förslag till ändring af 8 § i Bevillningsstadgan, som den ärade motionären gjort, med lika mycken ledsnad har jag funnit det slut, hvartill Utskottet i fråga om motionen kommit. Detta slut har synt mig så mycket mer öfverraskande, som Utskottet i första delen af sin motivering finner förslaget billigt och rättvist. Är det så, som ock jag håller före, synes mig som om Utskottet väl kunnat låta de betänkligheter falla, som derefter uttalas i betänkandet, äfven om det vore antagligt, att Riksdagen inom en icke alltför mycket aflägsen framtid kommer i tillfälle att i ett sammanhang taga i skärskådande de oegentligheter, som kunna förfinnas inom nu rådande beskattningssystem, samt öfverlägga om medlen för desammas undanrödjande. När den tidpunkt verkligen inträffar, då alla bevillningsstadgans oegentligheter blifva afhjelpa, torde emellertid icke Utskottet kunna förutsäga. Men under tiden kvarstår för en talrik samhällsklass den obillighet, som motionären på ett, efter mitt förmenande, lyckligt sätt velat undanröjda. Denna obillighet ställer sig för mig och säkert äfven för många andra af denna Kammares ledamöter, som pläga deltaga i bevillningsberedningen på landet, så mycket större, som vi jordegare torde kunna erkänna, att jorden i allmänhet icke blifvit uppskattad till dess verkliga värde. Jag yrkar afslag å Utskottets hemställan och bifall till motionen.

Herr Bennich: Inom Bevillnings-Utskottet har jag förgäfvets understödt ifrågavarande motion. Majoriteten var stark för det slut, till hvilket Utskottet kom, 14 röster mot 5. Det skäl, som föranledde mig att understödja motionen, hemtades helt och hållet från beskattningssynpunkt. Jag antog, att, då Riksdagen redan år 1860 vid fastställande af bevillningsstadga ansåg en inkomst af mindre än 400 kronor böra vara afgiftsfri, såsom utgörande en så liten inkomst att deraf icke kunde tagas någon skatt, förhållandena under de senaste tjugu åren så mycket förändrats, att numera, för att likhet i beskattningssynpunkt skulle iakttagas, säkerligen fem å sex hundra kronor borde vara afgiftsfria. Att taga ett sådant steg mötte den betänkligheten, att derigenom skulle en del skattskyldige, som nu hafva kommunal rösträtt, gå den

Ändring i § 8 förlostige. På det att icke detta måtte inträffa, men i allt fall motsvarande lindring i beskattningen beredas i synnerhet kroppsarbetarne, ansåg jag lämpligt att understödja det förslag, motionären framställt, eller att sätta afgiften för inkomst af mellan 400 och 900 kronor till endast $\frac{1}{2}$ procent. Motsidan åter erkände till fullo billigheten af lindring i beskattningen, men hade mångfaldiga och sins emellan stridande grunder, på hvilka de stödde sitt afslag. Denna stridighet i åsikter, som dock förde till samma resultat, föranledde att motiveringen i betänkandet kan gifva anledning till en och annan kanske icke obefogad anmärkning. Motionen framkallade i Utskottet bland andra åtskilliga politiska betänkligheter. Den ena fraktionen sade: vi vilja icke bevilja hvad här är föreslaget, emedan detta kommer att förhindra en snar nedflyttning af det bekanta strecket, och under det sålunda de, som vilja att detta streck skall flyttas ned till förmån för en stor del af landets invånare, som nu sakna politisk rösträtt, motsatte sig förslaget såsom hinderligt för en sådan åtgärd, motsatte sig andra förslaget, emedan det skulle befrämja nedflyttningen af strecket. Dessa alldeles motsatta åsikter kunde naturligtvis icke inrymmas i betänkandet, då de ju upphäfde hvarandra. Ett af de viktigaste motiven för afslag har följaktligen ur betänkandet helt och hållet bortfallit. Då återstod icke annat qvar — då man ju erkände grundsatsens rigtighet — än att antagandet af förslaget skulle leda till tunga förjordegarne, emedan, i samma mån arbetarne fingo lindring i sina utskylder, det, hvarifrån de befriades, skulle öfverflyttas på någon annan, och ökad tunga sålunda skulle drabba de mindre jordegarne. I följd af de många olika synpunkter, som gjorde sig gällande vid frågans afgörande i Utskottet, har detta skäl kommit att stå något naket, såsom om ett rent jordegareintresse dikterat beslutet; men det var, som sagdt, verkligen icke blott detta, utan äfven, och det till ganska väsentlig grad, politiska synpunkter, som gjorde sig gällande. Jag för min del lemnar de politiska synpunkterna utom räkningen, emedan jag tror, att hvad som är rättvist i beskattningshänseende bör ävägabringas utan afseende på, om det i sina konsekvenser kan leda till det ena eller andra i annat hänseende, och efter min öfvertygelse spelar denna bevilning för arbetaren och andra, som hafva små inkomster, en mycket stor roll. Det är icke blott och icke ens hufvudsakligen afgiften till staten, som här är den tryckande, utan långt mer den kommunala afgiften, och för en arbetare med familj, som får 12—13 kronor högre eller lägre kommunal skatt om året, är detta en långt ifrån likgiltig sak. Jag stälde mig då, såsom jag alltid förut gjort, på de mindre bemedlades sida och ville försvara dem mot för dryg beskattning, men jag rönt samma motsägelse, som då jag så ofta talat om den indirekta beskattningen. Man räknar ut hvad inflytande en tullsats af några ören mer eller mindre kan utöfva på minutpriset, och här reducerade man betydelsen af det ifrågasatta steget till värdet af ett par dagsverken. Det kan väl arbetaren komma ut med, tyckte man. På det sättet kommer man dertill, att de med mindre

inkomster försedda, hela vår stora arbetsklass, blifva belastade med både indirekta och direkta skatter till sammanlagdt dryga belopp, ehuru hvarje afgift för sig endast rör en liten summa, åtminstone i de bättre bemedlades ögon. För de mindre väl lottade är dock frågan ingalunda liten. Jag kan icke annat än tillstyrka, att Kammaren måtte med bifall till motionen afslå Utskottets framställning vid förevarande punkt.

*Ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

Herr Anderson, Albert. Då jag vågat begära ordet i denna fråga, är anledningen dertill hufvudsakligen den, att de uppgifter om bland annat de personliga skatterna, hvilka från kommunala myndigheter i landet inkommit till skatteregleringskomitén, af hvilken jag har äran vara ledamot, innehålla upplysningar, som kunna lemnabidrag för bedömandet af den tunga, som vidlåder de kategorier af skattdragande, hvilka i förslaget afses. Innan jag redogör här för, vill jag likväl granska några yttranden i Utskottets betänkande. Efter att hafva yttrat att en sådan lindring, som den nu föreslagna, påkallas jemväl af rättvisans fordringar, säger Utskottet på sidan 7:

“Om man och af praktiska skäl tvekar att upptaga de finanslärares åsikter, hvilka framhålla, att en proportionelt lika hög skatt i sjelfva verket vida tyngre drabbar de smärre inkomsterna, hvilka räcka allenast till fyllande af de nödvändigaste lefnadsbehofven, samt för den skull förorda en så kallad progressiv inkomstskatt, så låter sig dock knappast nekas, att med de grunder för beskattningen, som hos oss gälla, de mindre bemedlade draga en jemförelsevis drygare skatt än samhällets lyckligare lottade medlemmar.”

Jag vill härvid anmärka, att det icke allenast är ur praktisk synpunkt som den progressiva beskattningen bör undvikas. Såsom bekant, utmärker sig detta system derigenom att skatteprocenten ökas i mån inkomsterna stiga, och konseqvent genomfördt leder systemet derhän, att man slutligen kommer till en punkt, der skatteprocenten blir så hög, att hela inkomsten tages i anspråk för beskattningen. Ett sådant system kan icke vara rådligt att införa. Efter hvad vi alla veta, finnas här i landet dessutom icke ofta större inkomstbelopp samlade på en hand, och man har deraf anledning antaga, att staten icke skulle få någon i synnerlig hög grad ökad inkomst genom en progressiv beskattning, derest man icke gjorde progressionen så hastig, att skattens utgörande blefvesynnerligen betungande och komme att hämma företagsamheten. Vår bevillningsförordning har en viss bestämd procent för alla inkomster, som anses tillräckliga för en skälig och till och med riklig bergning, men den medgifver lindring för den, som har en så ringa inkomst, att han endast har en tarflig bergning. Denna grundsats har fått sitt uttryck i bestämmelsen, att den, som icke har öfver 1800 kronors inkomst, vid skattens beräkande skall hafva 300 kronor fria. Vidare har medgifvits befrielse från skatt för den, hilkens inkomst är så ringa, att sedan de nödvändiga lefnadsbehofven blifvit fyllda, intet finnes öfver till betalande af någon skatt.

Ändring i § 8 Detta system är icke progressivt, det är degressivt. Den förändring, som nu är föreslagen, innebär endast ett fortgående i samma system.
Bevillningsstadgan.
(Forts.)

Vidare säger Utskottet på sidan 9, att då antalet af de skattskyldige, som falla inom den kategori, som skulle komma i åtnjutande af ytterligare lindring, utgör 165,997, så skulle genom bifall till motionen mer än en tredjedel af samtliga i kommunala angelägenheter röstberättigade komma att få ett minskadt kommunalt inflytande. Om Utskottet här likasom något förut i sitt betänkande gjort afdrag för dem, hvilka icke betala sina utskylder och därför icke heller nu ega talan i kommunala angelägenheter, så hade denna siffra blifvit nedsatt från en tredjedel till omkring en sjettedel, och då de i hvarje händelse icke komma att förlora sin talan, tror jag att denna invändning icke betyder särdeles mycket.

Slutligen har Utskottet yttrat, och detta tyckes vara dess hufvudskäl, att det vore mindre välbetänt af Riksdagen att gå den utredning, som åligger skatteregleringskomitén, i förväg, och härpå stöder Utskottet sin hemställan om afslag. För min del fruktar jag icke att, om Riksdagen antager denna motion, någon skada derigenom skall tillskyndas komiténs arbeten, och jag vågar tillägga, att, huru än det nya beskattningssystemet är, som inom en närmare eller fjärrare framtid må blifva antaget, det i hvarje fall måste, i fråga om den direkta beskattningen, iakttaga behörigt undseende med den minst burgna delen af nationen, hvilken, huru än saken ordnas, alltid kommer att få sin dryga andel af de indirekta skatterna.

Jag kan icke neka, att jag i en punkt har hyst någon betänklighet vid att bifalla motionen, och den består deri, att äfven inkomst af kapital skulle komma i åtnjutande af samma lindring, som inkomst af arbete. Det är väl känt, att inkomsten af kapital icke sjunker eller försvinner vid innehafvarens iråkade sjukdom och deraf minskade arbetsförmåga eller då till följd af ålderdom eller dödsfall arbetsförmågan upphör. Inkomst af kapital är följaktligen bättre än inkomst af arbete. Då emellertid gällande bevillningsförordning icke skiljer mellan inkomst af kapital och af arbete, tror jag icke att det kan vara rådligt att nu, då någon förändring i större omfattning icke är ifrågasatt, införa en ny grundsats i bevillningsförordningen.

Utom de skatter, som utgå efter inkomstgrund, hafva vi, såsom bekant, åtskilliga personliga skatter. De utgå dels till staten, såsom mantalspenningarne och den personliga skyddsafgiften, hvilka tillsammans utgöra 80 öre för man och 40 öre för qvinna. Till kommunerna utgå äfven personliga skatter, som äro i författningarne bestämda. Så inom landstingsområdet sjukvårdsafgiften, högst 50 öre för man och 25 öre för qvinna, inom fattigvårds-samhället fattigvårdsafgift, högst 50 öre för man och 25 öre för qvinna, och inom folkskoledistriktet folkskoleafgift med högst 50 öre för hvarje mantalsskrifven person. Dertill kommer personlig afgift till presterskapet, hvilken är bestämd i de lö-

neregleringsresolutioner, Kongl. Maj:t meddelar. Jag har sett, att denna afgift oftast håller sig omkring 1 krona för man och 50 öre för kvinna. Sammanläggas dessa personliga afgifter, finner man, att de utgöra, för man 3 kronor 30 öre och för kvinna 1 krona 90 öre. Det vore väl icke så mycket att säga derom, derest man i allmänhet hölle sig inom dessa belopp, men af de uppgifter, som kommit skatteregleringskomitén till handa, framgår, att, oaktadt författningarne bestämma ett maximum för dessa afgifter, åsättas inom hvarje län — det kan troligen ej vara allmänt, men det förekommer dock i hvarje län — högre belopp än det medgifna maximum. Men icke nog härmed, man har äfven hittat på andra personliga afgifter, till kollekt, sockenbibliotek, kyrkobetjening, läkare och andra ändamål. De utgå understundom med ganska höga belopp. Jag har till och med exempel på att en församling i Göteborgs län påförts personlig afgift till kyrkobyggnad med 1 krona och till prestgårdsbyggnad med 2 kronor för hvarje skattskrifven man. Allt detta gör, att de personliga afgifterna i sjelfva verket utgå med mycket högre belopp, än de lagligen skulle göra. Jag vill gerna medgifva, att man i detta missförhållande kan åstadkomma någon förbättring, men våra kommunala myndigheters benägenhet att hålla sig till de personliga skatterna är säkert Kammaren mycket väl bekant. Man har räknat ut, åtminstone för några län, procentförhållandet mellan de personliga skatterna och de skatter, som utgå till kommunen efter fyrk. Deraf visar sig, att de personliga skatterna utgöra en icke ringa andel af hela skattebeloppet; så uppgå de i Upsala län till 19½ procent deraf, i Södermanlands län till 15, i Jönköpings Län till 19, i Kronobergs län till 23, i Elfsborgs län till 20, i Kopparbergs län till 19, i Vesterbottens län till 31, i Norrbottens län till 27 och i Jemtlands län till nära 42 procent. Också uppgå i Östersund de personliga afgifterna sammanräknadt till 7 kronor 5 öre för man och 6 kronor 17 öre för kvinna. När nu så är förhållandet, att dessa skatter utgå med lika belopp af rika och fattiga, inser man lätt, huru betungande beskattningen är för de små inkomsterna.

Jag ber att få tillägga ännu en sak, hvarom jag fått under rättelse. Det har inträffat, att till vederbörande kronouppbördsman kommit skattskyldige, tillhörande dessa klasser, som förklarar, att de icke kunde erlägga hela skatten, men hemställt att få betala en del deraf. Jag behöfver icke fästa Kammarens uppmärksamhet på, huru förödmjukande det är för en skattskyldig, som vill göra rätt för sig, att behöfva vidtaga en sådan åtgärd. Inom denna kategori af skattskyldige finnes dessutom en klass, som är värd allt möjligt undseende, nemligen de enkor, hvilka åtnjuta pension. Öfver dessa pensioner meddelas beskattningskomitéerna officiella uppgifter, och komitéerna äro således vid taxeringen icke i tillfälle att i afseende på dem hysa det undseende, de med rätta hysa mot andra, som hafva lika liten inkomst. Vanligen hafva dessa enkor ingen förmögenhet, men ofta flera barn,

*Ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

*Ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

och deras belägenhet är verkligen behjertansvärd. Jag hemställer om bifall till motionen.

Herr Sundell. För bifall till Friherre De Geers motion är här redan tillräckligt taladt och jag borde möjligen derför, i synnerhet efter den siste talarens innehållsrika anförande, iakttaga tystnad; men jag anser mig verkligen hafva ett visst berättigande att i denna fråga yttra några ord. Vi se af betänkandet, att förslag om höjande af minimigränsen för beskattningsbar inkomst vid åtskilliga riksdagar framkommit, bland andra vid 1875 års riksdag. Den motion, som då väcktes, ingafs af mig. Jag hemställde då, att ifrågavarande minimum måtte bestämmas till 500 kronor, men att afdrag i bevillningen skulle ega rum för 400 kronor å inkomst understigande 1800 kronor. Motionen blef ej bifallen. Jag har icke för sed att å nyo besvära med en motion, som Riksdagen en gång förklarar icke förtjena afseende, och jag har derför låtit mig nöja med det slut, den erhöll — låtit mig nöja visserligen, men min öfvertygelse har icke undergått någon förändring.

Motioner i ämnet väcktes äfven vid 1876, 1878 och 1879 årens riksdagar; vid den sist nämnda i Andra Kammaren af Herr Grefve Björnstjerna. Han föreslog, att minimum skulle bestämmas till 600 kronor, och att afdraget skulle vara detsamma, som det nu är. Jag understödde motionen här i Kammaren, dock med vissa modifikationer; men den föll äfven den. Nu har Friherre De Geer inkommit med ett annat förslag och, ehuru jag visserligen tycker det vara hårdt påföra bevillning för ett så litet inkomstbelopp som 400 kronor, hvilket blir bestämmande för alla kommunal-utskylderna, hvilka efter bevillning utgå, anholder jag likväl, enär jag medgifver att motionen i flere andra afseenden eger företräde framför de af mig och Grefve Björnstjerna väckta, att få instämma med Friherre De Geer och göra samma yrkande, som den siste ärade talaren. Jag vill härtill nu lägga några ord. Utskottet säger, att, i följd af minskadt penningevärde och ökade varupris, det inkomstbelopp, som för närvarande fritages från skatt, är allt för knappt tillmätt; men ändå vill Utskottet icke föreslå någon förändring. Jag frågar: hvad behöfves då mera? Är det icke just på denna grund, som en nedsättning bör ega rum? Jag kan icke tänka mig någon annan omständighet, som kan motivera nedsättningen.

Utskottet säger vidare, att, då man gör en afvikelse från den proportionella beskattningens princip, uppstå oegentligheter, hvilka såväl kränka billighetens fordringar, som förorsaka en förslappning af rättskänslan hos de skattskyldige. Just derigenom att man påför en skatt, som icke är skälig och rättvis, just derigenom kränker man billighetens fordringar och förorsakar en förslappning af rättskänslan hos de skattskyldige.

Jag betraktar nu saken i och för sig, således utan dess samband med rösträtten; mer jag ber få erinra, att genom bifall till motionen någon förändring icke inträffar i fråga om rösträtten

vid riksdagsmannaval. Är nu beskattningen för hög, så bör den ju ändras; är beskattningsbeloppet för drygt, så blifva ju kommunalutskylderna det äfven, enär bevillningen är bestämmande för kommunalutskyldernas belopp hela debetsedelns sida utföre. Man må icke tro, att de till ifrågavarande kategori hörande sätta mycket värde på sin rösträtt eller att de, såsom Utskottet synas antaga, på kommunens angelägenheter utöfva något inflytande.

Man säger, att om motionen bifalles, så ökas derigenom beskattningen för dem, som hafva högre inkomst än den ifrågavarande. Ja, detta är ju alldeles i sin ordning, och man kan sannerligen härom säga lika med Svea Hofrätt fordom i slutet af dess domar: "och detta allt med rätta".

Jag vill icke längre upptaga tiden, ehuru åtskilligt vore att säga om Utskottets motivering. För min del finner jag den icke lycklig, utan tvärtom; yrkande jag att Kammaren ville, med afslag å Utskottets hemställan, bifalla Friherre De Geers motion. Då hade 1881 års Riksdag gjort en god gerning, och de välsignelser, hvilka med anledning af ett sådant beslut komma att uttalas, skola sannerligen blifva många. Den föregående talaren omnämnde ett fall, då en person med debetsdeln i handen anhöll att få betala en del af dess belopp, emedan han icke mäktade betala allt; sådana besök hafva hos mig gjorts många, men naturligtvis har det der icke stått i min makt att hjälpa. Jag önskar på det högsta, att motionen må af Kammaren bifallas.

Herr Stråle, Holdo: Det må icke förundra Kammaren, om jag tvekar att uppträda emot ett förslag, väckt af en högt aktad motionär, hvars ord just uti frågor som dessa böra väga mera än de flesta andras. Det må icke heller förvåna, då man besinnar att frågan rör en stor klass af landets invånare, om hvilka man med allt skäl kan säga att de arbeta och äro betungade, och dertill kan läggas, att den i väsentlig mån rör mig i min egenskap af stor arbetsgivare. Att äfven Utskottet sjelft varit tveksamt, framgår af motiveringen, hvars första del talar för ett bifall till motionen, och detta var äfven första intrycket hos dem, hvilka, i likhet med mig, inom Uttkottet röstade för att motionen icke skulle till någon åtgärd föranleda. Det är först, då man närmare undersöker förhållandet, som tvifvel uppstår, huruvida man verkligen bör gå motionärens önskan till mötes. Jag får bekänna, att det är en strof i motionen, som hos mig väckte den första betänkligheten, nemligen den, som lyder sålunda: "Om t. ex. bevillningen för den inkomst af kapital eller arbete, som icke uppgår till niohundra kronor, nedsattes till en half i stället för en hel procent" o. s. v. Jag ber den ärade motionären om ursäkt, i fall jag missuppfattat hans yttrande; men för mig har det gestaltat sig så, som vore detta mer ett exempel än en princip, mer ett försök till en lösning än en bestämd grundsats, på hvilken man kunde bygga en så genomgripande förändring i beskattningsväsendet som den föreslagna. Redan denna omständighet uppväckte betänkligheter.

*Ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

*Ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

Jag förbigår nu beskattningen på landet; endast så mycket vill jag yttra, att de flesta jordegare inom Utskottet ansågo, att den föreslagna förändringen skulle leda till stora oegentligheter, äfven i detta afseende. Sjelf har jag derom ingen erfarenhet; men detta gaf mig anledning att undersöka förhållandena inom hufvudstaden, der jag känner bättre till dem, och med ledning af årets debetsedlar fann jag, att dessa förhållanden skulle gestalta sig på följande sätt: en arbetare, som är taxerad till 400 kronors inkomst och i utskylder betalar 6 kronor 85 öre, skulle, om motionen bifalles, få en afkortning i utskylderna å 1 krona 53 öre; en annan arbetare med samma inkomst, men som i följd af fammilj och andra omständigheter betalar 9 kronor i skatt, skulle likaledes få en afkortning af endast 1 krona 53 öre; en tredje, som betalar 12 kronor 80 öre, skulle icke heller få större afdrag än 1 krona 53 öre. Redan dessa exempel torde ådagalägga, att, äfven om jag lindrar utskylderna, upphäfver jag dock icke den ojämnhet i beskattningen, som nu finnes, utan förhållandena blifva ännu mera ojemma. Den, som skattar för 500 kronors inkomst, betalar i utskylder 9 kronor 90 öre och skulle erhålla en lindring å 3 kronor 5 öre, således nära dubbelt så stor som den, som skulle tillgodokomma en person med 400 kronors inkomst. För den, som skattar för 720 kronors inkomst, utgör skatten 13 kronor 83 öre och lindringen 6 kronor 21 öre, alltså nära 50 procent af skatten. Deremot finge den, som har en inkomst af 800 kronor och i skatt betalar 21 kronor 20 öre, ej större lindring än 5 kronor 62 öre, och slutligen skulle de, som för en inkomst af 1,000 kronor erlägga i skatt 25 kronor 40 öre, jemte hvad de nu betala, få betala det, som afdrages för de andra. — Jag har tillåtit mig anföra detta egentligen för att visa att den föreslagna förändringen, långt ifrån att upphäfva de anledningar till klagomål, som nu finnas, tvärtom skulle låta den principiella origtigheten qvarstå och endast medgifva partiella lindringar. Detta med afseende på beskattningsförhållandena.

Går jag vidare till slutet af motionen, så yttrar motionären der, att genom den föreslagna nedsättningen skulle de, som verkligen ega en inkomst af 800 kronor, men hittills taxerats för ett lägre belopp, vinna rösträtt vid riksdagsmannaval till Andra Kammaren, utan att få vidkännas högre bevillning, än som nu utgår för en inkomst af 550 kronor. Jag har med ledning af de faktiska förhållanden, som jag nyss omnämnde, undersökt, hurudan följden häraf skulle blifva och dervid funnit, att om en arbetare i första kategorien, som erlägger 6 kronor 85 öre, blefve upptaxerad till en inkomst af 800 kronor, medförde förändringen för honom en beskattning af 11 kronor 48 öre. Jag skulle nästan vilja påstå, att, om syftet med motionen vore att genom en så beskaffad lindring uppflytta en stor del af landets arbetare till den punkt, att de erhöile rösträtt, så fruktar jag, att många af dem ännu icke hunnit den grad af politisk bildning, att de för att bespara dessa 4 å 5 kronor sälja sin förstfödsloerätt.

Jag har redan förut tillåtit mig yttra, att jag icke finner nå-

got behof ur politisk synpunkt att nu vidtaga den föreslagna förändringen. Jag fruktar den icke; jag har i 30 år så nära umgåtts med arbetarne, att jag icke är rädd för att gifva dem rösträtt; men jag får tillstå, att jag har ingen anledning antaga, att det vore lyckligt att påskynda en sådan åtgärd. Den föreslagna åtgärden tillfredsställer icke heller ur politisk synpunkt, vare sig de konservativa, till hvilka jag för min del hör, och ännu mindre de radikala, som icke lära nöja sig med en sådan delvis vidtagen förändring.

Jag vill icke längre upptaga Kammarens tid, utan tillägger endast, att om Kammarerna af andra skäl vill lemna sitt bifall till den ärade motionärens förslag, så får jag för min del säga, att jag gerna fogar mig deri; men jag kan icke undertrycka den tanken, att det kommer att leda till mera olägenhet än fördel och att, ur den synpunkten och utan att inblanda frågan om skattekomitén, det icke skulle medföra någon olycka, om förslaget antagande finge anstå ännu ett eller annat år. Jag har med detta anförande endast velat förklara den ståndpunkt, jag inom Utskottet intagit i afseende på den förevarande motionen.

Herr Reutersvärd: Jag känner mig till en viss grad förlägen, då jag skall uppträda i denna fråga, der så många föregående talare förordat motionen, och jag skulle icke besvara Kammarerna, om jag icke inom Utskottet hade bidragit till det slut, hvartill Utskottet kommit. Jag erkänner, att, då jag först hörde motionen uppläsas, den på det varmaste tilltalade mig och att jag tyckte mig i den finna ett lyckligt sätt att lösa en stor politisk och ekonomisk fråga; men ju mer jag tänkte mig in i saken, desto mer blef jag öfvertygad derom, att Riksdagen ännu icke borde fatta ett beslut i den riktning, motionären föreslagit. Det lider intet tvifvel, att motionen innefattar så mycket godt, att, om man endast såge derpå, den kunde vara förtjent af bifall; men der finnas äfven skuggsidor, som man icke bör dölja inför representationen. Jag vågar påstå att utom de skäl, som Utskottet anfört, nemligen att, då en skattekomité är tillsatt för utredande af alla våra skatteförhållanden, man möjligen kunde låta det förblifva in statu quo, till dess man får se, huru den blifvande utredningen kommer att gestalta sig — oafsedt detta vågar jag påstå, att större eller åtminstone lika stora orättvisor och lika ömmande förhållanden kunna inträffa, om motionen bifalles, som de, hvilka för närvarande förefinnas. Så länge man icke går till botten af saken och i bevillningsberedningens händer lemnar en viss latitud, hvarigenom det blir möjligt att vid ömmande omständigheter göra vissa eftergifter och jemkningar, så länge kvarstå de obilligheter, som en föregående talare omförmält. En ogift arbetare, som har en inkomst af icke fullt 900 kronor, skulle icke behöfva skatta mer än hälften af hvad den får göra, som är taxerad till en inkomst af 950 kronor; men man måste dock medgifva, att denne enskilde arbetare är jemförelsevis i så goda ekonomiska omständigheter mot den, som sitter med hustru och flera oförsörjda

*Ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

*Ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

barn, att man kan säga, att 600 kronors inkomst för den förre är mer än 900 kronor för den senare. Det blir alltid svårt att säga, hvar gränsen bör ställas, såvida man icke vill gå så långt, att nära nog en tredjedel af landets invånare blifva skattefria.

Men tiden är ännu icke inne att göra några skattelindringar. Vi få söka med ljus och lykta för att uppsöka alla de inkomst-källor, som stå oss till buds. Nu vill man emellertid gå så långt, att en arbetare uti ifrågavarande kategori skall vara berättigad att endast till halfta beloppet erläggas bevilling, då deremot hvad på detta sätt eftergifves skall läggas på andra samhällsklasser. Jag vågar påstå, att det finnes i nästan hvarje kommun på landet smärre jordbrukare, som äro i vida sämre ekonomisk ställning än den enskilde arbetare, som har 900 kronor i inkomst. Den förre skulle emellertid få ökad beskattning och den senare afdrag. Det är således icke gifvet, att orättvisorna skola blifva mindre, om motionen bifalles och vinner tillämpning.

En ärad talare på jönköpingsbänken ådagalade bättre än någon annan, huru nödvändigt det är att verkställa en total om-arbetning af bevillningsförordningen, om man skall kunna hysa något hopp om erhållande af en mera rättvis beskattning; men detta måste ske derigenom, att de beskattande myndigheterna få sig en större makt medgifven att göra eftergifter, der sådana erfordras. Om då, såsom nyss omförmäldes, der kommer någon utfattig med tårar i ögonen och ber att få lemna sin sista skärf, så kunna dessa myndigheter säga, att vi taga endast så eller så mycket och nöja oss dermed. I likhet med den siste talaren säger jag, att om Första Kammaren finner de skäl, som motionären anfört, vara så öfvervägande, att Utskottets skäl icke förtjena Kammarens uppmärksamhet, så skall jag för min del trösta mig, om Kammaren afslår Utskottets förslag, men jag har ansett mig pligtig att härmed yrka bifall till detsamma.

Herr von Koch: Då jag tyvärr ännu icke är fullt återställd från en sjukdom, hvaraf jag länge lidit, skulle jag icke hafva uttalat mig i denna fråga, om jag icke ansåge densamma vara af synnerligt stor vikt och betydelse. Jag kan dock härvidlag inskränka mig till att vara mera kortfattad, derföre att de åsikter, jag i beskattningsfrågor hyser, till en del redan blifvit utvecklade af andra talare, hvilka hafva styrkt sina uppgifter med officiella intyg, och bland dem isynnerhet talaren på jönköpingsbänken.

När jag nu förklarar att jag tänker tillstyrka bifall å Friherre De Geers motion, måste jag dock upprigtigt bekänna, att jag icke gör detta derföre, att jag tror motionen vara *principiellt* riktig, utan jag antager den blott såsom en *öfvergång*, till dess man en gång kommer till hvad vi, som deltog i 1859 års komité, redan då förklarade vara nödvändigt, och hvartill vi då sade oss *endast* göra en början. Vi ville införa en möjligast alldeles jemn allmän *nettoinkomstbeskattning*. Derifrån nödgades komiterade likväl göra sådana afsteg, som föranleddes af dåvarande förhållanden, emedan det ansågs omöjligt att på en gång nå det åsyftade målet. Vi

antydde redan år 1859, huru vi trodde det skulle kunna ske. Vi ville börja införa jemn beskattning af *netto*inkomst, der vi trodde det skulle kunna gå och der vi också lyckades få den. Det mindre belopp man förut haft och vi icke ville öka eller minska, genom uttagande af så kallad allmän bevillning, var icke mer än omkring 2 millioner. Men i osäkerhet om att kunna få upp denna summa med den föreslagna *en*-procenten tordes vi icke gå så långt vi önskade. Vår åsigt — och, så vidt jag vet, alla den tidens statsmäns, som ville uttaga statsinkomster genom *inkomst*-skatt — var att, som vi då uttryckte oss, *detta* direkta beskattningssätt vore ett maskineri, som vore nödigt att hafva färdigt att tillgripas under olyckliga tillfällen, såsom krig, missväxter eller kriser, derunder i allmänhet de indirekta beskattningskällorna utsinade samt då äfven för *hastigt* ökade utgifter man vore tvungen gripa *direkt i folkets fickor* för att upptaga en skatt, som *i och för sig* alltid är obehaglig därför, att folk derigenom nödgas antingen redogöra för sina *enskilda affärer* eller annars låta andra inquirera eller gissa sig till desamma.

Vi tordes då icke gå så långt, att vi ville införa inkomstbeskattningen äfven för jordbrukarne, utan läto det med afseende å dem förblifva vid det gamla sättet, men med annat maskineri, eller att bevillningen fortfarande beräknades efter fastighetens *taxeringsvärde*.

Emellertid fingo vi upp de två millioner vi ville få, hvilket belopp då för tiden ansågs vara rimligt att under *vanliga* förhållanden påräkna af allmänna bevillningen för statsbehöfvens fyllande. För min del anser jag att man ännu bör stanna vid detta belopp under *fred* och god tid, minst göra tilläggsbevillningar permanenta, så att hela bevillningen uppgår till 3 å 4 millioner. På sådant sätt börjar man nu stundom statsregleringen med hvad man enligt grundlagen egentligen väl alltid borde sluta den med. Komiterade beräknade att fastighetsbevillningen 1859 vore så ojemn och olika beräknad i olika län och orter, att det borde enligt deras förslag lyckas få upp bevillningen till 3 gånger det belopp, hvarmed den förut utgått. Och detta lyckades också.

Det finnes en stor annan samhällsklass, som då var och ännu är underkastad bevillning af inkomst, men hvilken icke fått den rättighet, som är medgifven andra, hvilka skatta för inkomst, nemligen att vid beräkningen af inkomsten afdraga räntan på sina skulder. Denna klass är alla löntagare och pensionstagare af staten eller enskilda och hvilka, huru stora skulder och räntor att derå erlägga de än hafva, påföras bevillning efter löne- eller pensionsbeloppet eller hela sin *brutto*-inkomst. Orsaken dertill att 1859 års komité icke föreslog ändring häruti var, att embets- och tjänstemän då helt nyligen fått bevillningen för sig nedsatt till 1 procent, samt att embetsmännen vid den tiden icke voro så populära, att komiterade hoppades kunna få någon ytterligare nedsättning åt dem, hvarföre de icke vågade *då* gå längre. Vi ansågo emellertid, som jag nyss nämnde, att de förändringar vi införde med afseende å bevillningen, blott vore en *början* och att

Andring i 8 § man snart borde komma derhän, att all inkomstskatt skulle beräknas af *netto*-inkomsten och icke af *brutto*-inkomst.
Bevillningsstadgan.
(Forts.)

Beskattningen var då för öfrigt så ojemn och arbiträr, att den varierade från 1 till 15 procent af inkomsten och till och med ännu mer, om man tager i betraktande de förhatliga så kallade *minimi*- och *maximial*gifterna för vissa näringsgrenar och yrken. Den tiden tycktes det som om, oaktadt bevillningsstadgans nämnda upprepade grundsats om rättvisa och jemlikhet, det likväl vore den kungliga svenska afundsjukan, som reglerade beskattningen. Så snart någon näring för tillfället syntes bära sig bra, lade man ofantliga skatter derpå. Så till exempel voro då konjunkturerna synnerligen gynsamma för bruksnäringen, och pålades denna näring en ovanligt hög bevillning. Sedermera buro sig privatbankerna i början mycket bra. Då höjde man upp skatten för dem, så att de fingo betala ända till 15 procent af sin inkomst. Någon gång syntes skatten bero på ovilja mot någon näring, som ansågs förhatlig; så fick till exempel en biljardegare betala ett par, tre gånger mer än en grosshandlare i Stockholm. Jag vill i detta afseende nu blott hänvisa till hvad som härom fullständigt finnes ådagalagdt i 1859 års komités betänkande. Deruti är väl också, tror jag, tillräckligt anfördt, för att man icke nu skulle behöfva frukta att nödgas återgå till det så kallade *progressiva* beskattningssystemet, för hvilket det nuvarande Bevillnings-Utskottet dock tyckes hafva en viss liten penchant. När man sett progressiv beskattnings följd, och huru den äfven här i Sverige misslyckades, borde man icke kunna önska eller frukta att återkomma dertill här i landet, ehuru den 1859 hade många högt ansedda in- och utländska förespråkare.

Efter hvad för öfrigt är af andra sagdt från den sidan, jag nu kommer att rangera mig till, behöfver jag kanske blott tillägga, det jag icke skulle tillstyrka bifall å förevarande motion, om jag trodde, att vi snart skulle få en ny bevillningsförordning eller de ändringar och tillägg jag vid flera riksdagar tillstyrkt, ehuru de aldrig af Bevillnings-Utskottet mötts med något tillmötesgående. Men huru snart man kan få ett förslag till ny bevillningsförordning, vågar jag icke säga. Efter det system, som nu några år blifvit följdt, tyckes man vilja skjuta upp så många frågor till afgörande på en gång — arméorganisationen, skatteregleringen, bevillningsförordningen, bränvinsförordningen etc. etc., ja till och med vägriffrågan — att snart nog ingenting finnes som icke skall skjutas upp, jag fruktar "ad calendas græcas"! När nemligen en gång i tiden allt detta i ett sammanhang förekommer, blir det väl en ofantlig röra, lik salig Jacob Cederströms famösa stora omhvälfningsmotion. Vi synas mig nu återkomma till de så kallade begravningskomitéerna, dit man skickade de förslag, hvilka fingo ligga der för att der stanna. Det fans en tid, då något uträttades i och genom komitéer och då komitéarbetena gingo temligen raskt undan. Det var under slutet af det gamla representationssättet, då alla icke detta angående frågor och reformer, föreslagna från olika sidor, fingo nödig utredning och blefvo afgjorda.

*Ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

I afseende å de skäl, som blifvit anförda af de siste talarne, vill jag först vända mig emot Herr Reutersvärd's anförande. Han sade, att det enda sättet att afhjelpa missförhållandena vid *inkomst*-beräkningen vore att lägga en vidsträcktare makt hos kommunerna. En sådan redan mycket vidsträckt makt finnes ju redan hos kommunerna och det förundrar mig, att den ärade talaren icke fäst uppmärksamheten dervid. I alla kommunalstämmor förekommer hvarje år fråga om hvilka, som skola få *afskrifning* af skatten, och sådana afskrifningar beviljas så rundligen, att jag icke tror, att man i det fallet har något att beklaga sig öfver. Ett annat skäl, som här blifvit anfördt, är att beskattningen skulle så tungt drabba jordbrukareklassen. Jag hör sjelf till jordbrukareklassen och till dem, som sålunda skulle komma att lida af den nu här ifrågasatta förändringen, men efter den erfarenhet, jag har i min hemort, tror jag icke, att dermed skulle blifva någon den ringaste fara, åtminstone ingen betydlig. Det är nemligen redan nu förhållandet, att en mängd personer, som taxeras för inkomst och som man icke kan slippa att taxera, till exempel en mängd mindre löntagare vid flottan och kronoarbeitscorpsen, icke kunna betala skatten, så att det är sällan den för närvarande af dem utgår, utan den måste rent af afskrifvas. Det är särdeles mycket få af befälet vid kronoarbeitscorpsen å Tjurkö som, ehuru de borde skatta, kunna betala hela inkomstskatten, jemte medföljande i vår församling höga kommunalafgifter — i år för löntagare 80 öre, för i mantal satt jord 100 öre per fyrk — derföre undgår den ene och andre af dem både skatt till stat och kommun. Dessutom undandrages en massa personer från beskattning, hvilkas husbönder hjälpa dem dertill, att de icke taxeras så högt, att bevillning kan påföras. Fabriksarbetare t. ex. förtjena ofta 6 å 800 kronor årligen, men upptagas till *mindre* än 400 kronor i årlig inkomst. Genom att en riktigare taxering och derest mindre afskrifningar komme att ske, skulle skatten på det hela betydligt ökas och stat eller kommun icke komma att förlora något väsentligt genom den ifrågavarande förändringen.

Hufvudfelet i hela vårt beskattningssystem är emellertid det, hvarå en talare på jönköpingsbanken nyss fäste uppmärksamheten på, nemligen att de *personliga* skatterna äro i Sverige alldeles orimligt dryga. Emot detta har jag tagit mig friheten höja min röst, allt sedan jag blef representant, vid flerfaldiga tillfällen, men jag har i allmänhet funnit understöd blott hos *en* enda person, nemligen Herr Montgomery Cederhielm. Knappast någon annan talare har höjt sin röst mot de dryga personliga skatterna! Jag hoppas att den åsigt, ledamoten på jönköpingsbanken, som troligen länge får ett väsentligt inflytande på de nya författningar, som i detta fall en gång komma att utfärdas, här uttalat derom, kommer att göra sig gällande.

I landtkommunerna har man nästan alltid allmogen emot sig, när man vill lindra något på de personliga skatterna. Så är nu åtminstone förhållandet i min trakt, icke blott hos allmogen, utan äfven hos en och annan af ståndspersonsklassen. Vi hafva exempel

Ändring i § 8
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

på personer, som låta skriva sina drängar som "inhysseshjon" för att slippa skatta. Detta var till och med fallet med en person, som skötte rättaretenst. Andra finnas, som blott antaga s. k. "sommar-pigor och sommar-drängar" och sedan släppa dem lösa, hvarefter de få berga sig så godt de kunna under den svåra vintertiden. Åtskilliga fabrikanter finnas, hvilka uppgifva, att de icke hafva många *stadde* tjenare, utan mest daglönare. Dessa personer skattskrifvas då för sig sjelfva, och sedermera afskrifvas skatterna derföre, att de förmodas icke kunna betala.

Jag antager den här motionen, som sagdt, såsom en öfvergång från de nuvarande beklagliga och orättvisa förhållandena. Förslaget skall leda till en riktigare, om också icke fullt riktig beskattning. Det skall öka, ingalunda minska *antalet* af dem, som få deltaga i besluten inom kommunerna, särdeles om rösträtten der lämpligen nedsattes för dem, som nu *ensamt* eller *nära på* kunna diktera besluten.

På det hela taget kan ändtligen aldrig någon beskattning anses riktig af dem, som komma med sådana bevis, som att tillväxt i inkomsten af *en* krona kan medföra en ökad skatt af tre kronor till staten o. s. v. Alla siffror i den positiva lagstiftningen äro godtyckliga, om man så vill. De stödjast endast på sannolikhetskalkyler. Ett år eller *en dag* kan göra mycket för den, som skall väljas till riksdagsman, eller för den som skall blifva myndig eller utskrifvas i krigstjenst. Man måste tillgripa positivt bestämda siffror, ehuru det är mycket lätt för andra att säga, ja till och med bevisa att dessa bestämda siffror komma *på gränsen af det orimliga*.

Jag vill icke längre upptaga Kammarrens tid, utan får åter yrka bifall till motionen.

Herr Cavallin: Jag anser mig först böra gifva tillkänna, att jag inom Utskottet har anslutit mig till dem, som ansett sig icke kunna bifalla motionen, och jag kommer nu att nämna några af de skäl, på hvilka jag stödde min åsigt. För det första har det förefallit mig som om motionen afser att åstadkomma en lindring i utgifter för dem, som visserligen behöfva sådant. Men sjelfva förslaget lider af en oegentlighet, som mig synes, derutinnan, att det förutsätter, att i och med nedsättningen af bevillingen den praktiska följden skulle blifva den, att åtskilliga personer i orterna derefter komme att taxeras högre, med ett ord, den åsyftade lindringen skulle sålunda på samma gång föranleda en höjning. Förslaget förutsätter att uppskattningen af dessa smärre inkomster hittills icke varit fullt exakt, till följd af skäl, som af billighet skulle gjort sig gällande. Jag har under flera år bott i en ort, der det finnes mycket af precis den sorts personer, hvarom här kan vara fråga, och på grund af *min* erfarenhet i saken måste jag mot ett sådant påstående inlägga en bestämd gensaga, det påståendet nemligen att icke taxeringarne ske så noga, som det är möjligt att de kunna ske.

Vidare har jag fäst uppmärksamheten vid det, som i slutet af förslaget påpekas, nemligen att genom den noggrannare taxering,

som af motionären förutsättes skola blifva en följd af motionens antagande, skulle i viss mån afhjelpas det, hvaröfver man nu klagat, eller att så många äro utestängda från de politiska rättigheterna. Jag kan icke neka till, att med den åsigt jag har om det verkligen noggranna sätt, hvarpå taxering af inkomst i allmänhet för närvarande sker, det förefallit mig, som om den ifrågasatta förändringen icke skulle verka så mycket i den riktningen, och jag kan icke neka till, att förslaget just därför icke har tilltalat mig. Skulle man gå in på förutsättningen om den mindre noggranna taxeringen, tillstår jag för min del, att det skulle synas mig, som om det material, som blifvit använt till grundval för vårt nuvarande statsskick, icke varit alldeles så solidt och fullgodt. Det är med mycken betänklighet, som jag skulle vilja just för den sakens skull röra vid hvad vi för närvarande hafva. Jag anser, att man med varsamhet bör röra vid den del af bevillningsförordningen, som afhandlar de bestämmelser, som kunna inverka på det så kallade "streetket", och jag anser, att man bör dervidlag handla med så mycket större varsamhet som, om vi börja att göra förändringar i det afseendet, det lätt skulle hända, att den grundval, på hvilken vår valrätt och valbarhet hvila, skulle ofta kunna komma under gemensam omröstning.

Förslagets hufvudsyfte, sådant det här blifvit framställt, skulle vara beredandet af en betydlig lindring för den klass af beskattade, som man anser deraf vara mest i behof. Om vi då tillse först i afseende å kronoutskylderna, huru det utfaller, finna vi, att den, som nu betalar 1 krona i bevillning och som sålunda är taxerad till 400 kronors inkomst, skulle komma att i kronoutskylder betala endast 50 öre. Här uppstår nu visserligen en lindring af 50 öre i skatten, men jag hemställer, om man kan anse denna lindring betydlig, när man står färdig att vidtaga en åtgärd, som kan vara af ganska ingripande art. Jag anser dessa 50 öre vara en obetydlighet äfven för den lilla inkomsten af 400 kronor. Gå vi längre, skulle för en inkomst af 500 kronor uppstå en lindring af 1 krona och för en inkomst af 600 kronor 1 krona 50 öre. För en person, som har 600 kronor i årsinkomst och befinner sig i något så när samma klass, som mången gång också får nöja sig med 400 kronor i inkomst, äro dessa 1 krona 50 öre icke af någon väsentlig betydelse eller någon väsentlig tillökning i skatten. Och går man ännu högre, är den skattdragande vid 700 kronors inkomst efter sina förhållanden temligen burgen och välmående.

Detta angående lindringen i bevillningen till kronan. Men jag medgifver gerna, att denna lindring skulle spela en vida större roll i afseende å kommunalbeskattningen inom vissa kommuner med mycket höga kommunalutskylder. Om förslaget hade afsett att dervidlag åstadkomma någon lindring i det enligt mitt förmenande alldeles för mycket origtiga sätt, hvarpå kommunalskatterna utgå, skulle jag hafva varit den förste att dertill gifva min röst, men då så icke skett och förslaget afser att åstadkomma en ändring i den del af bevillningsförordningen, som jag icke för

*Ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

närvarande vill vara med om att rubba, anser jag mig nu böra yrka bifall till Utskottets hemställan.

Herr Wallenberg: Hvarje förslag från den ärade motionären skall alltid hos mig röna välförtjent uppmärksamhet; och det är verkligen med obenägenhet jag rörande det förevarande nödgas göra en liten erinran, innan frågan af Kammaren afgöres. För det första skall jag bedja att få påpeka, det i Bevillnings-Utskottets betänkande en verklig utredning af frågan föreligger. Bevillnings-Utskottet har i den första delen af betänkandet sett frågan från motionärens synpunkt, men deremot i den sista delen af samma betänkande betraktat saken från en annan sida. Onekligen våga de i den senare delen anförda skälen tyngre än de, som förut anförts för motionärens förslag. Jag kan för min del ej finna, att man nu bör försöka lösa denna fråga, då en skattekomité blifvit nedsatt för behandlingen af *alla* skattefrågor.

Man har här sagt, att ett afgörande af denna fråga, i enlighet med motionen, skulle passa in med skattekomiténs blifvande betänkande; detta kan jag, å ena sidan, icke anse vara ett tillräckligt skäl att nu afgöra denna sak, likasom jag, å andra sidan, tviflar på, att någon är en så pass stor siare, att han kan förutse hvad denna komité kommer att besluta.

I den förevarande motionen föreslås en början till progressiv beskattning, något som bland alla de erisäpplen, man synes böjd att kasta ut i samhället, är det värsta. Ett sådant skattesystem är nemligen icke endast orättvist, utan rent af farligt.

Dessutom ber jag att få påpeka, att, om man med detta förslag afser att lätta de mindre bemedlades ställning, det förefaller såsom "vilja och icke kunna". Så obetydliga äro nemligen de eftergifter, som här afses; och detta under det Riksdag och Regering lägga tull på lifsmedel. Ett sådant förfarande innebär en mycket större tunga för den arbetande befolkningen än dessa femtio öre med dess tillägg af skatten till kommunen. Första villkoret för att höja välståndet är att icke göra lefnadskostnaden öfver höfvan dyr. Att tro att den tull, som är satt t. ex. på majs, icke skulle inverka på de nödvändigaste lifsförnödenheterna, såsom kött o. d., är mycket origtigt; ty vi veta ju att majs kan användas till utfodring af en hel del kreatur. För min del tror jag, att det vore mycket mera önskvärdt, om den ärade motionären behagade behjerta den arbetande klassens ställning och använda sina krafter och sitt inflytande för att tillse, att icke lifsmedlen under någon form komme att fördyras.

Jag får på grund af hvad jag anført ansluta mig till Utskottets förslag, och jag tror, att det icke är någon fara att afvakta den omständliga utredning, som skattekomitéen kan komma att förebringa. Kan man då bevisa mig, att detta sätt att gå till väga icke är en början till progressiv beskattning, och kan man tillika visa, att det skall blifva en *verklig* lättnad för de mindre bemedlade, då skall jag vara glad att få bidraga till frågans fram-

gång; men i närvarande stund ansluter jag mig till Bevillnings-Utskottets förslag, hvartill jag yrkar bifall.

Ändring i § 8
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

Grefve Mörner: Då jag läste ifrågavarande motion och Bevillnings-Utskottets deröfver afgifna utlåtande, föreföll det mig — och det förefaller mig så ännu — såsom låge ett slags dunkel öfver det hela. Man vill något, men hvad? Det ligger, synes mig, något doldt, något i förslaget inneslutet, som ej är tydligt uttaladt. Förslaget, sådant det i Bevillnings-Utskottets betänkande anföres, — jag har för tillfället icke själfva motionen till hands — skulle åsyfta att åstadkomma en skattelindring för en del medborgare. Det skulle ju vara något ganska önskvärdt, hvarom jag förbehåller mig att senare få yttra mig, men efterser man verkningarna af denna skattelindring och betänker, huru den skulle inverka på annat håll, vill det förefalla mig såsom låge det ett annat mål medföljande förslaget. Jag vet icke, om motionären åsyftat något dylikt, men denna tanke har ovilkorligen trängt sig på mig. Det ser nemligen ut, som skulle man åsyfta en ändring i våra grundlagar på så sätt, att visserligen icke någon *siffra*, men *inhållet* i en siffra förändrades sålunda, att siffran förlorade en stor del af sin nuvarande betydelse. Vid sådant förhållande förefaller mig saken allvarsam icke endast ur synpunkten af skattenedsättning, utan ännu mera på grund af de verkningar, som denna skattenedsättning skulle komma att i åtskilliga hänseenden åstadkomma.

Såsom vi veta, går det en strömning genom en del af vårt land. Här och der bildas svallvågor, hvilka söka uppträda såsom en ocean, ehuru de endast hafva uppkommit genom en mindre rörelse inom mindre kretsar; jag menar den rörelse, som pågår för nedsättande af "strecket" eller det belopp, hvarigenom valrätten är begränsad. Härmed må nu vara huru som helst; anser man emellertid, att denna klagan är befogad, anser man att eftergifter härutinnan böra ega rum, att "strecket" bör sänkas — en sak hvarom jag för närvarande ej behöfver uttala mig — hvarför då icke säga: "vi vilja nedsätta detta "streck", utan föreslå en åtgärd, hvarigenom — medvetet eller icke — en förändring åstadkommes, under det någon sådan skenbart låtsas icke ifrågakomma. Detta, mine Herrar, är för mig en vigtig anledning, hvarför jag ej kan gå in på detta förslag, som på det hela afven ur denna eller förändringens synpunkt icke är egnadt att tillfredsställa. Då siffran 800 qvarstår — låt vara att bevillningen för det inkomstbelopp den betecknar nedsattes till hälften — kommer nemligen alltid en mycket stor grupp att stå under detta "streck", och dennas klagan blifver densamma. De som fått sin önskan tillfredsstäld bilda ingalunda någon sådan massa, att de förmå öfverrösta de andras klagan, hvartill kommer, att afunden mot dem, som stå öfver strecket, under sådana omständigheter kan blifva starkare, än hvad den för närvarande är. Som sagdt, hvad jag under alla förhållanden icke vill, det är att vidtaga en sådan förändring på den väg, som här är ifrågasatt. Ur denna synpunkt — och jag kan

Ändring i § 8 icke undgå att se saken ur denna — har denna förändring för mig
Bevillnings- intet tilldragande, som skulle kunna förmå mig att antaga för-
stadgan. slaget.
(Forts.)

Vända vi oss till den andra sidan af motionen eller till förslaget såsom innebärande ett sätt att lindra skatterna, hvilket rättvisan kräfver och behovet fordrar och som derföre bör genomföras, så finna vi här samma dunkelhet som i den del, för hvilken jag nyss redogjort.

Jag skall i sammanhang härmed bedja att få bemöta ett yttrande, som fälles af den ärade talaren på kalmarbänken. Han yttrade att vi jordbrukare måste erkänna, att våra egendomar äro för lågt taxerade. Jag — som i förbigående sagdt troligen längre än han varit ledamot i alla slags taxeringskomitéer i min ort — kan försäkra att, efter mitt omdöme, så icke är fallet. Hvad mig enskildt angår, är min egendom så högt taxerad, att jag åtminstone är alldeles ur stånd att af densamma hemta en afkastning, som svarar mot taxeringsvärdet.

Jag har mig icke heller bekant, att man i min hemort anser taxeringsvärdet icke uppgå till det värde, som egendomarne verkligen ega, och hvartill de försäljas under hand. Jag köpte sjelf för några år sedan en egendom, der taxeringsvärdet och köpeskillingens belopp voro lika stora.

Om detta förslag antages, tror jag icke, att vi jordbrukare egentligen skulle förlora något derpå; en dylik förlust skulle åtminstone blifva högst obetydlig. Jag granskade en gång en tabell, som blifvit upprättad år 1871 och som på en graderad sida utvisade procenten af de röstberättigade af de olika slagen inom kommunen. Af denna tabell framgick, efter hvad jag vill erinra mig, att på hela riket i medeltal de röstberättigade för fastighet utgjorde cirka 68 procent, hvaremot de, som röstade för kapital eller arbete, utgjorde 32 procent. Det kan möjligen hända, att det finnes socknar, der förslagens antagande skulle hafva något inflytande, men i dem jag känner skulle det icke komma att verka det minsta. Ur denna synpunkt böra icke jordbrukarne vara emot detta förslag.

Ett annat skäl för genomförande af hvad som här åsyftas har jag hört från jönköpingsbänken, och detta skulle vara, att förhållandet med de personliga utskylderna, som icke uppginge till så obetydliga belopp, derigenom skulle förändras. Men jag vågar fråga: i hvad mån skulle någon förbättring härutinnan inträda? Dessa afgifter påföras ju icke efter fyrk utan efter andra grunder. Dessa personliga afgifter stå i alla fall oberoende af bevillningen. Om bevillningen efter andra artikeln alldeles borttages, komma dessa afgifter att utgå ändå. Jag märkte att detta talet om dessa personliga utgifter tycktes vinna anklang i Kammarén och imponera på er, mine Herrar, och det kunde jag verkligen icke stillatigande åhöra. Jag vill erinra om detta förhållande, på det hvar och en må se, att dessa utgifter icke hafva med bevillningen att skaffa. En sådan tillökning i dessa utgifter, som den talaren på jönköpingsbänken uppgaf, känner jag dessutom

icke till. I många kommuner, på hvilkas förhållande jag har reda, förefinnes den icke. Jag medgifver gerna, att det kan finnas kommuner, som i detta hänseende gå orätt till väga, men om vi taga bort dessa bevillningsavgifter, inskränka de sig ingalunda därför till hvad billighet och rättvisa kräfva.

En sak, som jag ber att få påpeka, är äfven den, att, om man inför ett sådant system som detta, kommer man att hos den stora allmänheten väcka en förväntan om obegränsad skattefrihet. Man skall säga: "skola vi betala? Det är endast de högre som skola beskattas!" Här är nu endast fråga om nedsättning till hälften, nästa gång skall man få höra rop på *total* skattefrihet. En sådan känsla och sådana åsikter vill jag ej vara med om att väcka. Något sådant är här icke åsyftadt, men en sådan känsla kan lätt taga form. Då känslan om skyldigheter och förpligtelser mot det allmänna förslappas, går samhället allt mer sin undergång till mötes. Detta lär oss historien. I den romerska republiken ledde ett dylikt tillstånd först till anarki och derefter till despotism. Der hade massan anspråk, utan att hafva känslan för de skyldigheter, som ovilkorligen äro förenade med rättigheten att vara medborgare i ett ordnad samhälle.

Jag vet icke, huru Herrarne ämna rösta, men hvad jag vet är, att min pligt fordrar, att jag mot förslaget inlägger en varning. Jag ansluter mig till Bevillnings-Utskottets förslag, hvar till jag yrkar bifall.

Friherre De Geer: Jag ber att först få upptaga till bemötande några yttranden af den siste ärade talaren. Han sade, att han funne det ligga någonting dunkelt i den motion, som jag har väckt, att med densamma afsåges något, hvartill man ville komma på en omväg, nemligen att bereda en utsträckt rösträtt vid riksdagsmannaval. Jag ber att härå få svara, att jag i detta hänseende icke afsett något annat än att göra Riksdagsordningens nuvarande stadgande till en sanning. Der heter det, att hvar och en, som "erlägger till staten bevillning för en till minst 800 riksdaler uppskattad årlig inkomst", eger denna rätt. Grundtanken i detta stadgande blifver emellertid icke förverkligad, om man antingen pålägger dem, som åtnjuta en så ringa inkomst som 800 kronor, sådana skatter, att de af brist på tillgångar ej kunna utgå, eller ock af barmhertighet taxerar dem till en lägre inkomst än de verkligen ega.

En annan anmärkning, som här blifvit framställd och som jag icke kan anse träffa motionen, är den att derigenom skulle införas en progressiv beskattning. Jag vill fästa uppmärksamheten på, att om man kallar en sådan beskattning, som den nu föreslagna, progressiv, så har man ju redan tillämpat detta system på inkomstbelopp uppgående till högst 1,800 kronor, enär med afseende å dem stadgas, att 300 kronor skola vara från beskattning fria. Derigenom händer nemligen, att den, som nu taxeras för t. ex. 600 kronors inkomst, endast betalar en half procent i bevillning och att den, som taxeras för t. ex. 900 kronor, blott skattar två

*Ändring i §§
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

Ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

tredjedels procent. Efter mitt förslag åter skulle en person med en inkomst uppskattad till 900 kronor skatta $\frac{1}{3}$ procent. Progressiv-systemet finnes sålunda redan, ehuru det efter mitt förslag skulle något utsträckas, men sluta vid samma inkomstbelopp. I afseende härå vill jag ock fästa uppmärksamheten på, att man i andra länder icke anser sig genom ett sådant tillvägagående införa *progressiv* beskattning, utan att ett afdrag för de lägre beskattade kallas i allmänhet *degressiv* beskattning. Uti en redogörelse för innehållet af de viktigaste utländska lagar angående inkomstskatt, som är utarbetad i Finansdepartementet, heter det å sid. 103: "Den absolut progressiva skattefoten omfattas icke af någon enda utaf de refererade lagarna, hvaremot de alla godkänna den relativa progressionen eller såsom den äfven benämnes degressionen. — — — Äfven de lagar, hvilka icke, såsom de sachsiska och preussiska samt det österrikiska förslaget, uppställa en genomförd degressiv skatteskala, medgifva nemligen — med undantag dock för Bern samt det norska förslaget, som endast tala om ett skattefritt minimum — en lindring uti den normala skattefoten för de inkomstbelopp, hvilka ligga närmast ofvanför det skattefria minimum". Det är ju endast en sådan grad, som jag i min motion tagit mig friheten föreslå, och hvilket förslag, efter hvad vi hört, öfverensstämmer med alla de utländska lagar, för hvilka i den nämnda boken är redogjort. Samme talare, som ytttrade sin farhåga för en progressiv beskattning, fann också, att de skäl, som Utskottet anført mot bifall till motionen, efter hans omdöme vägde tyngst. För min del är jag Utskottet tack skyldig för den opartiska framställning af skälen för och emot, som Utskottet gjort, men deremot kan jag icke komma till samma åsigt om vigten af dessa skäl, som den ärade talaren. Utskottet anför såsom talande för motionen: "Behovvet att bereda lindring för nästan hela den talrika samhällsklass, som bildas af de egentliga kroppsarbetarne, hvilka för närvarande endast med svårighet kunna tillfredsställa sina egna anspråk på lifvets nödtorft vid sidan af statens anspråk på skattebidrag. En sådan lindring påkallas jemväl af rättvisans fordringar i afseende på beskattningens ordnande". Utskottet påpekar jemväl, att utom denna procent af bevillningen, som utgår af de lägst beskattade, tynga på dem dessa personliga afgifter och indirekta skatter för förbrukningsföremål, som procentvis i vida högre grad drabba de mindre bemedlade än de mera lyckligt lottade i samhället. Mig vill det synas, som vid ett sådant förhållande öfvervägande starka skäl talade för en nedsättning i bevillningen för dem, som sålunda verkligen äro högre beskattade än andra, och med hvilkas oundgängliga behof för lifvets nödtorft statens anspråk på skattebidrag kommer i strid.

Jag vill icke upptaga tiden med att genomgå och söka vederlägga alla de skäl, som Utskottet ansett tala *mot* den af mig ifrågasatta nedsättningen. Jag skall inskränka mig till ett par af de viktigaste. I detta afseende torde det, som Utskottet fäst allra största vigten vid, och som blifvit sparadt till sist, vara att ge-

nom en sådan nedsättning af bevillningen för inkomst af kapital eller arbete skulle — på grund af det förhållande, hvori den påförda bevillningen står till kommunalskatten — de mindre jordbrukarne, af hvilka en del redan förut äro mycket betungade och som äro lika mycket i behof af låga utskylder, blifva lidande, emedan allt, hvarifrån de andra befriades i fråga om kommunalskatter, skulle läggas på dem. Enligt Utskottets uträkning skulle denna förhöjning i kommunalutskylderna icke uppgå till mer än 4 procent. En sådan förhöjning, om den är riktig, synes mig icke afskräckande och kommer dessutom att betydligt reduceras derigenom, att denna bevillningsavgift för de lägst beskattade för inkomst af kapital eller arbete icke heller nu kan af dem alla betalas, utan sålunda tillika med andra deraf beroende afgifter måste fördelas på dem, som icke kunna undgå att erlägga hvad dem påföres, och bland dessa fastighetsegare. Dessutom torde väl sannolikt, i samma mån skatten nedsättes, en högre taxering, som mera öfverensstämmer med verkliga förhållandet, komma att ega rum. Man har i fråga om tullinkomster gjort det rönet, att en nedsättning i tullen icke alltid medför mindre tullinkomster.

Jag vill dessutom fästa uppmärksamheten på, att den, som eger eller innehar en fastighet, om än aldrig så liten, och derpå medlägger sitt arbete, är befriad från all bevillning af den inkomst, han genom detta arbete förskaffar sig, och skattar endast för taxeringsvärdet af sin jord. Den mindre jordbrukaren, som själf arbetar på sin jord, skulle derföre icke blifva stäld i ofördelaktigare ställning genom den nedsättning i bevillningen, som här blifvit föreslagen för andra arbetare, som icke äro så lycklige att de ega någon fastighet.

Af en föregående talare har uppmärksamheten redan blifvit fäst derpå, att en stor del af dem, som borde vara röstberättigade såväl i kommunalt afseende som måhända äfven i politiskt, förlora denna sin rättighet derigenom, att de icke kunna utgöra sina utskylder. Detta är förhållandet i en så ofantligt hög grad, att då t. ex. i Stockholm under år 1879 debetsedlar å kronoutskylder utfärdades till ett antal af 58,403, så har betalning influtit till fullo endast för 25,529, och afskrifning måst ske för 6,771 till fulla beloppet, och efter afdrag af den påförda inkomstbevillningen, som måst afskrifvas, har betalning endast för återstoden influtit för 6,558, så att af dessa 58,403 debetsedlar återstod helt och hållet eller till en del obetalda sammanlagdt ett antal af 26,093.

Jag torde likväl böra nämna, att af dessa ett antal, som icke kan närmare bestämmas, afser äfven sådana, som icke äro påförda II artikeln's bevillning, men hvad som är säkert är, att siffran 6,548 betecknar sådana, som äro påförda sådan bevillning utan att kunna densamma utgöra. Jag vill icke trötta Kammarken med att anföra exempel från andra delar af riket eller yttranden af riksdagsmän, framför allt i Andra Kammarken, som hafva påpekat samma förhållande, eller att såväl den rösträtt, som skulle utöfvas, och den inkomst, man borde kunna påräkna af en stor del af de lägst beskattade, nu är fullkomligt illusorisk, ty emedan de icke

*Ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

*Ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

kunna fullgöra betalningen, går både kommunen miste om deras skattebidrag och de sjelfve om sin rösträtt. Bevillnings-Utskottet säger, att "Utskottet möjligen varit beredt att låta dessa betänkligheter falla, derest icke antagligt vore, att Riksdagen inom en icke alltför aflägsen framtid komme i tillfälle att i ett sammanhang taga i skärskådande de oegentligheter, som kunna förefinnas inom nu rådande beskattningssystem". Mig vill det synas, som tillsättningen af en komité med ett så vidlyftigt uppdrag, som denna komité har i afseende på hela vårt skattesystem, icke borde vara tillräckligt skäl för att afstå från en jemkning, hvarigenom de hårdt betungande skatterna skulle utan uppskof i någon mån minskas. Jag tror också, att ett sådant beslut skulle kunna utgöra något stöd för en sådan komité att fortgå på denna väg, hvaremot, om Riksdagen äfven denna gång likasom alla föregående gånger, som någon lindring i bevillningen varit ifrågasatt för de mindre bemedlade, gifver ett afslag, denna komité måhända icke kan finna någon anledning att vidare göra några försök i den riktningen. Jag vill emellertid för närvarande icke längre upptaga Kammarrens tid.

Friherre Klinckowström: Det märkligaste i den motion, som nu föreligger till Kammarrens afgörande, synes efter mitt förmenande vara det, att den är afgifven af Friherre De Geer, hvilken, såsom bekant är, har den största andelen i den nu varande Riksdagsordningen. Jag formodar, att han härigenom likasom genom en omväg har sökt att förbättra åtskilliga förhållanden, som synas ofördelaktigt inverka för närvarande på vissa samhällsklasser.

Den ifrågavarande motionen, för så vidt jag kan förstå densamma, är dels af rent *finansiell* natur och afser en skattelindring, men den viktigare delen deraf utgör otvifvelaktigt dess *politiska* betydelse. Om den vore endast af finansiell natur, så skulle jag för min del obetingadt gifva min röst till bifall åt densamma för att derigenom i min mån söka bereda en lindring i de klassers skatteförhållanden, som jag tror vara allt för hårdt tryckta af vår beskattning i åtskilliga olika former. Men denna fråga har, såsom jag nyss nämnde, äfven en politisk betydelse, och denna betydelse synes mig vara den viktigaste. Vi veta litet hvar, att när den nuvarande Riksdagsordningen diskuterades år 1865, sökte jag i min mån att motsätta mig dess antagande bland annat och förnämligast på den grund, att den, såsom jag då tog mig friheten att yttra, hvilade på två lerböjor, nemligen penningen och bevillningsförrordningen.

Sedan den tiden har tidens ström brusat fram på dessa så kallade stöd och så småningom upplöst eller sökt upplösa leran, och följden blir, mine Herrar, att snart eller sent skall hela denna del af samhällsbyggnaden falla omkull. Det är ingen af Herrarne obekant, att i de lägre samhällslagren, bland de arbetande klasserna, för närvarande pågår en rörelse för att erhålla utvidgade politiska rättigheter, hvilken rörelse alls icke bör anses obetydlig eller af ringa värde. Jag tror, att, om den också icke ännu har

blifvit mäktig, den dock sträfvar att blifva så allmännelig, att den slutligen kan komma att utgöra ett bränbart stoff, och då fordras blott en tändande gnista, den må komma utifrån eller inifrån, för att det skall uppflamma en eld, som kan blifva ganska farlig för samhället i sin helhet. Klokheten synes mig derföre fordra att i tid söka förekomma en så beklaglig händelse, och det är derför, som jag skall bedja att här få yttra några ord.

*Ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

På sidan 9 i Bevillnings-Utskottets betänkande förekommer en märklig strof, som lyder sålunda: Man finner häraf, att förevärande förslag skulle, derest det vunne Riksdagens bifall, leda till minskning i kommunalt inflytande för *mer än tredjedelen* af samtliga röstberättigade. Om äfven en sådan minskning för flertalet icke skulle kännas synnerligen tung, torde det icke vara välbetäckt att ytterligare öka det inflytande, som de mera förmögna klasserna redan ega i kommunernas angelägenheter.

Denna mening är för mig helt och hållet bestämmande rörande förslagets politiska betydelse.

Det stora misstag, som 1865 års statsförbättrare gjorde i bestämmandet af de medborgerliga rättigheterna beträffande rösträtt och valbarhet, var enligt min fulla öfvertygelse det, att de gjorde de menliga rättigheterna beroende på penningevärdet. Det är väl ingen obekant, att penningevärdet har till den grad förändrats under tidernas lopp, att denna grundlag icke kan utan orättvisa blifva bestående, så vida man icke, att jag så må säga, tidtals förändrar kursen på menliga rättigheter. Jag hemställer till Herrarne litet hvar, huru mycket passande sådant kan vara i en grundlag.

Det andra nuvarande stödet är *bevillningsförordningen*. Det fans en tid för några riksdagar sedan, när man kunde hafva undvikit att fastställa någon bevillning efter II artikeln bevillningsförordningen, men man tordes icke gå derhän derför, att II artikeln bevillningsförordningen utgjorde äfven den en värdemätare på menliga rättigheter. Man vet icke, om man skall gråta eller skratta åt så beskaffade bestämmelser. Man frågar sig helt naturligt: finnes det då icke någon annan skala än penningen, hvarefter de menliga och medborgerliga dyrbaraste rättigheterna kunna bestämmas? Jo, helt visst finnas andra grunder. Jag vill endast i förbigående nämna för Herrarne några sådana bestämningsgrunder — och flera finnas otvifvelaktigt — som äro oberoende af penningen och penningens värde och som bättre utmärka det verkliga medborgerliga värdet, än hvad penningen gör. Sådana äro: kön, ålder, skatt till stat och kommun, värnpligt, oförvitlighet i seder, åtnjutande af medborgerliga rättigheter — att vara vittnesgill t. ex. — att vara sin egen och svara för sig sjelf, skolundervisning m. m. Alla dessa rättigheter äro oberoende af penningen och kunna bestå för den fattige såväl som för den rike. Det synes vara mycket giltigare anledning att taga flera eller färre af dessa rättigheter såsom värdemätare för medborgerlig duglighet än att följa de nu gällande grunderna. Det har förekommit, mine Herrar, att personer, som varit valbare till exempel

Ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

till Första Kammaren, hafva genom vederbörande taxeringskomité's obillighet eller kapriser blifvit uppskattade till några hundra eller några tusen kronors lägre inkomst eller kapitalförmögenhet, i följd hvaraf de förlorat sina medborgerliga rättigheter och icke varit valbare till Första Kammaren. Kan sådant vara rätt och billigt? Jag tviflar högeligen derpå. Bestämmelsen rörande valbarhet till Första Kammaren, sådan den nu finnes till exempel i Riksdagsordningen, är sådan, att det icke blott mycket väl *kan* inträffa, utan också verkligen *har* inträffat, att personer varit ledamöter af Första Kammaren, som bokstafligen ingenting egt — jag har sjelf känt sådana personer. Den fastställer för den, som eger jordegendom eller fastighet, ett visst fastighetsvärde, men den säger alls icke, huruvida detta fastighetsvärde får vara intecknad eller icke, och ofta kan det vara så högt intecknad, att, när fastigheten försålts på exekutiv auktion, har innehafvaren icke egt något. Kan också detta vara rätt? Jag betviflar det.

Af en talare har det blifvit sagdt, att man icke bör fördyra de arbetande klassernas lefnadskostnader genom höga tullar och dylikt — och han nämnde särskildt majstullen. Jag ber den ärade talaren, som brukar kunna räkna, åtminstone när det är fråga om hans egna fördelar, att han ville sätta sig in i denna fråga, och han skulle otvifvelaktigt derigenom finna, att en *måttlig* tull har alls intet inflytande på födoämnenas fördyrande för konsumenterna. Jag skulle önska, att han med samma ömhet för de mindre bemedlade ville söka åstadkomma en lägre utlåningsränta för dem, som behöfva penningar i hans bank, och jag tror, att han derigenom skulle åstadkomma mycket mera sant gagn för det allmänna bästa.

Jag vill nu icke längre upptaga Kammarens tid, men jag måste, på grund af de förhållanden jag nu påpekat, med min röst motsätta mig motionen, hvarför jag får yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Wallenius: Jag för min del kan icke finna, att ett bifall till den ifrågavarande motionen skulle kunna åstadkomma så samhällsomstörtande vådor, som här har blifvit förutspådt. Jag anser, att motionen har med den saken så föga att skaffa, att det icke lönar att derom tala.

Enligt min åsigt är det här blott fråga om en rent finansiell sak, nemligen den att man bör ömma för de fattige, för den arbetande klassen och icke pålägga dem för tunga bördor. Man har här velat mycket förringa värdet af den fördel, som ifrågavarande förslag skulle innebära för arbetaren; men, mine Herrar, det är med orätt man gjort detta. Om man nemligen tänker sig en arbetare, som har till exempel 700 kronors årlig inkomst, så får han i årlig bevillning erlägga 4 kronor. Detta utgör efter 10 fyrk per krona 40 fyrkar. Det finnes kommuner inom vårt land, der afgiften utgör 1 krona 10 öre per fyrk. Denne arbetare skulle således få erlägga 44 kronor i skatt till kommunen. Men enligt detta förslag skulle han i stället för 44 kronor endast behöfva

betala 22 kronor, och det vore ju icke en så obetydlig lättnad för en arbetare, som icke har mera att taga af. Jag vågar också påstå, att detta skulle göra ett mycket godt intryck på den arbetande klassen, helst som de hafva så litet att säga i kommunerna, när det är fråga om att ålägga skatter, ty deras inkomst väger så ofantligt litet i vågskålen, att det enligt den nu gällande förordningen, såsom bekant, vanligen är några få rika personer, som ensamme bestämma besluten.

Med rätta har här blifvit framhållet, att arbetaren är så hårdt betungad dels genom indirekta skatter, som fördyra hans lefnadskostnader, och dels genom personella utskylder. Detta kan icke bortresoneras; det är ett obestriddligt faktum, att arbetaren deraf tryckes mycket mer än den förmögne. Jag har nu sökt ådagalägga, att det icke är en så ringa fördel för arbetaren och i allmänhet den mindre bemedlade, att denna motion går igenom, och jag vädjar till Kammarens välvilja i detta hänseende och hoppas att den välvilja, som i detta afseende blifvit uttalad af motionären, icke måtte blifva gagnlös. Jag yrkar bifall till Friherre De Geers motion.

Herr Carlson: Jag kan försäkra, att det är med blicken fäst på tidmätaren midt emot mig jag tagit mig friheten att begära ordet, men det är mig omöjligt att undertrycka den tanke, som under denna vidlyftiga och intressanta diskussion hos mig uppstått, nemligen den, att det förslag, som här blifvit framställt, blifvit å den ena sidan för mycket upphöjdt och å den andra sidan för strängt klandradt. En del talare ha deri velat se rent af en samhällsupplösande tendens och trott, att förslaget antagande skulle leda till finansiella svårigheter. Andra åter hafva föreställt sig, att det är en alltför liten lindring förslaget erbjuder, och att det derfor icke lönar mödan att göra någonting, då man derigenom icke kan tysta *alla* klagomål, som framställts öfver bevillningsförordningens ojämnheter, och att man således icke alls bör lägga hand vid verket.

Det förekommer mig vara alldeles klart, hvad som här egentligen föreligger, och att det är dervid uppmärksamheten bör fästas. Det är ingenting annat fråga om än att mildra den bjerta skilnad, som nu finnes mellan dem, som åtnjuta lindring i sina skatter, och dem, som icke åtnjuta någon sådan. Då vid den nu gällande bevillningsförordningens första antagande 400 kronor sattes såsom gräns för att åtnjuta full *befrielse* från att betala skatt och vidare gränsen för *lindring* i skatter bestämdes vid inkomst ej öfverstigande 1,800 kronor, var detta en åtgärd, som i sakens första begynnelse, då dessa tankar voro nya, alldeles icke var underlig. Men det har allt mera visat sig, att detta var endast det första ofullständiga utkastet och att en lucka förefans deri, att afståndet var för stort emellan den första befrielsen och den sedermera för en stor mängd skattebelopp gällande lindringen. Man har därför nemligen ansett, att en mellanlänk borde finnas, som mildrade den bjerta öfvergången, hvilken är så skarp i verkligheten, mellan dem,

Ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

Ändring i 8 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

som ega ringa eller otillräckliga tillgångar, och dem, som småningom närma sig den förmögnare klassen. Denna tanke är i sig själf så sann, att man måste förundra sig att den icke långt förut blifvit framställd; den har visserligen förut blifvit det, men icke så bestämdt och klart som denna gång. Genom det nu föreliggande förslaget bör en gradation åstadkommas, som närmare motsvarar de lefnadsvillkor, hvar och en klass af skattebidragande kan hafva. Jag känner särskildt en klass, folkskolelärnarnes, som skulle komma att falla inom de gränser för en större lindring förslaget uppdrager; denna klass är starkt i behof af en sådan lindring. Jag vill också säga, att i andra länders lagstiftning eger en sådan gradation redan rum; jag vill endast nämna England, i dess inkomstskatt ega flera gradationer rum.

Nu säger Bevillnings-Utskottet, att ett språng skulle uppkomma genom denna nya gräns. Men jag ber få anmärka, att då själfva utgångspunkten är oförändrad, nemligen den rena skattefriheten för inkomst understigande 400 kronor, och likaså den andra gränsen, 1,800 kronor, då den fulla skattskyldigheten vidtager, qvarstår, måste ju naturligtvis språnget blifva mindre och öfvergången mindre bjert, i det man får tre sådana öfvergångar i stället för två.

En talare från Jönköpings län har med siffror bevisat, huru af nödvändigheten påkallad denna lindring är. En annan talare har med andra siffror bevisat, att den skulle verka endast obetydligt i förhållande till hvad en arbetare nu betalar. Det synes mig då, att allra minst dessa motsatta uppgifter böra taga ut hvarandra, och då mätte den egentliga synpunkten stå kvar, nemligen att, om någon klass i vårt samhälle verkligen är i behof af lindring i sina skatter till staten, det är den arbetande klassen, och att om man i alla andra afseenden fäst sig vid den starka prisstegring, som skett efter år 1860, man också bör göra det i afseende på skatters erläggande till staten.

Jag vill icke ingå i den stora och vidlyftiga diskussionen och den vidtutseende bevisning, som dervid kunnat anföras i afseende på den konstitutionella sidan af saken. Jag tror, att det icke är rätta stället att nu behandla detta ämne. Men derom torde man väl kunna vara ense, att *så mycket* bör åtminstone den arbetande klassen åtnjuta af politisk rösträtt, som verkligen ligger i den gällande bestämmelsen — och just detta ligger i det nu framställda förslaget. Ty en af dess framstående egenskaper är att der främja en rättvis och billig taxering.

Slutligen i afseende på skatteregleringskomitén, som har spelat en hufvudsaklig roll i Bevillnings-Utskottets betänkande, tror jag man kan med full visshet säga, att vore här fråga om rubbning i någon af de hufvudsakliga grunderna för beskattningen, t. ex. att i stället för lika beskattning rörande alldeles olika slag af verksamhetsklasser införa en olika, vore det en rubbning, som icke borde vidtagas, förr än skattekomiténs arbete fulländats, och jag icke skulle vilja tillstyrka; men då nu endast är fråga om att något lindra proportionerna mellan olika siffror

på sjelfva området af de grunder, som redan gälla i bevillnings-förordningen, tror jag, att det icke kan gå i förväg för skatteregleringskomiténs arbete utan, på sätt en framstående ledamot af komitéen sagt, snarare underlätta det.

På alla dessa skäl tillstyrker jag bifall till motionen.

Herr Anderson, Albert: Då Herr Wallenberg påstått, att jag skulle hafva yttrat mig om hvad skatteregleringskomitéen kommer att besluta, anhåller jag att få i minnet återkalla de ord i mitt förra yttrande, som hade afseende på skatteregleringskomitéen. Jag yttrade: "För min del fruktar jag icke, att, om Riksdagen antager denna motion, någon skada derigenom skall tillfogas skatteregleringskomiténs arbete".

Flere ledamöter hördes nu ropa på proposition.

Herr Wallenberg: Jag tror att det sista anförandet af Herr Anderson alldeles icke vederlägger hvad jag yttrade, att hvad han tillkännagaf var en förskottsupplysning om hvad han antog, att skatteregleringskomitéen skulle komma att besluta.

Men jag har egentligen begärt ordet för att svara på en direkt till mig stäld fråga af Friherre Klinckowström. Hans yttrande återför för mitt minne 1868 års Riksdag och det af en aktad ledamot i denna församling då fälda yttrandet: "det är besynnerligt, att hvilket ämne, som än förekommer till behandling, kommer alltid diskussionen in på bankfrågor".

Så är förhållandet med Friherre Klinckowström, ty så främmande för ämnet det än må vara, kommer Friherre Klinckowström i sina yttranden alltid in på bankfrågor och sedan in på tullfrågor. Han har nu framställt till mig den frågan, om jag icke borde nedsätta räntan i den bankinstitution, jag tillhör. Herr Talmannen finner nog, att detta icke hör hit; men jag tillåter mig i afseende derå nämna, att det nästlidna år var Stockholms enskilda bank, som gick i spetsen för diskontots nedsättande till fyra procent. Vidare påstår Friherre Klinckowström, att höga tullar på lifsmedel icke fördyra lefnadskostnaderna eller betunga konsumenterna. Af samma anledning och med lika rätt kunde man säga, att höga räntor icke äro betungande för låntagarne.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, upptog Herr Grefven och Talmannen de derunder gjorda yrkanden och framställde enligt dem först proposition på bifall till punkten och sedan proposition på afslag derå och bifall till den i ämnet väckta motionen; och förklarade Herr Grefven och Talmannen sig anse sistnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad.

Flere ledamöter begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs en voteringsproposition af följande lydelse:

Första Kammarens Prot. 1881. N:o 12.

Ändring i 8 §
Bevillnings- Den, som bifaller 2 punkten i Bevillnings-Utskottets Betän-
stadgan. kande N:o 1, röstar
(Forts.)

Den, det ej vill, röstar

Ja;

Nej;

Vinner Nej, afslås punkten och bifalles den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—39;

Nej—53.

Den vidare föredragningen af betänkandet uppsköts till afton-sammanträdet.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 4 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.